

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

RŪTA ŠULCAITĖ

Papildomojo ugdymo ir etikos studijų programos PE-8 grupės studentės

**NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBĖS III - IV
KLASĖSE**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovė
doc. dr. Asta Širiakovienė

Šiauliai, 2012

Darbas originalus R. Šulcaitė

(studento parašas)

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS.....	5
1. NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBIŲ III - IV KLASĖSE TEORINĖ ANALIZĖ	7
1.1. Neformaliojo ugdymo apibūdinimas ir reikšmė.....	7
1.2. Technologinio (darbinio) ugdymo raidos apžvalga Lietuvoje	9
1.3. Technologinio ugdymo samprata ir reikšmė	11
1.4. Neformaliojo technologinio ugdymo organizavimas	13
1.5. III – IV klasių mokinių amžiaus tarpsnio ypatumai	15
2. NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBIŲ III – IV KLASĖSE EMPIRINIS TYRIMAS.....	18
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas	18
2.2. Mokinių anketinės apklausos rezultatų analizė	20
2.3. Pedagogų anketinės apklausos rezultatų analizė	28
IŠVADOS	38
REKOMENDACIJOS.....	39
LITERATŪRA.....	40
PRIEDAI	43

SANTRAUKA

Bakalauro baigiamasis darbas: NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBĖS III – IV KLASĖSE.

Neformalusis technologinis ugdymas – aktuali tema šiandien. Neformaliojo technologinio ugdymo organizavimo aspektai nėra plačiau analizuoti. Siekiant aptarti kokybišką ugdymo organizavimą, kuris patenkintų mokinių ir mokytojų keliamus reikalavimus, kyla *probleminis klausimas*, kokios yra neformaliojo technologinio ugdymo organizavimo galimybės pradinėje mokykloje?

Tyrimo objektas. Neformalusis technologinis ugdymas III – IV kl.

Tyrimo tikslas. Išsiaiškinti neformaliojo technologinio ugdymo galimybes III – IV klasėse.

Tyrimo bazė ir imtis. 2012 m. buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – išsiaiškinti technologinio ugdymo galimybes neformalioje veikloje III – IV klasėse. Tyrimas buvo atliktas Mažeikių miesto neformalios veiklos įstaigose. Jame dalyvavo 99 respondentai, iš jų 82 mokiniai ir 17 pedagogų.

Tyrimo struktūra. Bakalauro darbą sudaro įvadas, du skyriai – teorinė ir praktinė dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Darbo apimtis 42 puslapiai, tyrimo duomenys pateikti 22 paveiksluose ir 5 lentėse.

Išvados. Mokslinės, metodinės literatūros analizė atskleidė, kad technologinis ugdymas neformalioje veikloje padeda besimokantiems įgyti visuomenei bei individui reikšmingų, reikalingų technologinių ir bendrųjų kompetencijų. Tačiau organizuojant technologinį ugdymą nepamokinėje veikloje labai svarbus yra vadovo vaidmuo. Jis turi tinkamai vadovauti ir organizuoti mokinių darbinę veiklą, skatinti nepamokinės veiklos efektyvumą, veiksmingumą bei kūrybingumą, betarpiškai bendrauti ir bendradarbiauti su mokiniais.

Empirinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad neformalusis technologinis ugdymas lavina vaiko kūrybiškumą, formuoja darbinius įgūdžius, skatina pasitikėjimą savimi, padeda reikšti mintis, formuoja darbo komandoje įgūdžius, lavina vaizduotę. Pedagogų nuomone būtina gerinti materialinę bazę. Tai padėtų organizuoti patrauklesnę bei įdomesnę būrelių veiklą, suteiktų galimybę apsirūpinti reikiamomis darbo bei kūrybos priemonėmis.

SUMMARY

Final Bachelor's Thesis: POSSIBILITIES OF NON-FORMAL TECHNOLOGICAL EDUCATION IN FORMS III – IV.

Non-formal technological education is an important issue nowadays. The aspects of organizing the non-formal technological education have not been analyzed extensively. In order to discuss the organization of high-quality education to satisfy the requirements raised by pupils and teachers, a *problematic question* is raised what are the possibilities of organizing the non-formal technological education in primary schools?

Object of Investigation. Non-formal technological education in forms III – IV.

Investigation objectives. Find out the possibilities of conducting the non-formal technological education in forms III – IV.

Investigation Basis and Scope. Investigation was conducted in 2012 with the objective to find out the possibilities of conducting technological education in non-formal classes in forms III – IV. Investigation was conducted in Mažeikiai town non-formal education institutions. 99 respondents participated in this investigation, including 82 pupils and 17 schoolteachers.

Structure of Investigation. Bachelor's Thesis contains introduction, two sections – theoretical and practical parts, conclusions, recommendations, references and attachments. Scope of Thesis – 42 pages, investigation data are provided in 22 figures and 5 tables.

Conclusions. Analysis of scholastic, methodological literature revealed that technological education in non-formal classes is beneficial to the learners in developing their technological and general competences, which are meaningful and necessary both to the community and to the individual. However, the role of tutor is very important in organizing technological education in after-school classes. The tutor shall duly manage and organize pupil activities, motivate efficiency, effectiveness and creativity of after-school activities, closely communicate and cooperate with the pupils.

The results of empirical investigation show that non-formal technological education promotes child's creativity, conditions work skills, enhances self-confidence, contributes to expression of child's ideas, forms the teamwork skills and develops imagination. Based on the schoolteachers' opinion, it is necessary to improve the material basis. It will contribute to organizing more fascinating and interesting activities in the after-school clubs, provide possibilities to purchase the necessary work-related and artistic means.

IVADAS

Tyrimo aktualumas. „Keičiantis visuomenės kultūrai kinta ir ugdymas. Taip atsiranda įvairūs meninio ugdymo variantai. Jie dažniausiai remiasi savitomis koncepcijomis, teoriniais pagrindais, skirtinga meninio ugdymo paskirties samprata. Be to, įvairiose švietimo institucijose meninis ugdymas yra savitas tuo, kad jis skirtas studijuoti konkrečias meno šakas (muziką, dailę, darbelius ir pan.) ir spręsti visuomenei aktualius bendrojo lavinimo ar profesinio rengimo uždavinius. Todėl meninis ugdymas yra savita terpė bręsti asmens kultūrai” (Kievišas, 2007, p. 4).

Neformalusis ugdymas siekia ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai i kūrybingai spęsti savo ir bendruomenės problemas, ugdyti asmens gebėjimą idėjas derinti su žiniomis bei įgūdžiais ir paversti tai kūrybiškais veiksmais nuolat kintančioje aplinkoje, būti aktyvia visuomenės nare bei turinčią būtinas kompetencijas laimingam gyvenimui kurti. (Neformaliojo ugdymo koncepcija, 2005).

Šiandien technologinis ugdymas apibrėžiamas kaip pedagoginė sistema, kurios didaktiniai komponentai yra technologinio ugdymo tikslai, technologinio ugdymo turinys, technologinio ugdymo formos, metodai ir būdai bei technologijų mokymo ir mokymosi priemonės, kurias naudodamas pedagogas padeda besimokantiems įgyti visuomenei ir individui reikšmingų ir reikalingų technologinių ir bendrųjų kompetencijų (Statauskienė, 2009).

Technologinio ugdymo raidą bei jos tyrimų ypatumus tyrinėja A. Grabauskienė, J. Morkytė (1997), L. Statauskienė (2009), technologinio ugdymo pokyčius, tobulinimo galimybes analizuoja P. Urbietis (2005), J. K. Galkauskas (2000), A. Širiakovienė, J. Klimienė (2005, 2011), N. Strazdienė (2006) ir kiti. Neformalųjį vaikų ugdymą Lietuvoje ir jo ypatumus nagrinėjo S. Dzenuškaitė (1991), I. Zaleskienė (1994), S. Dapkienė (2002), M. Barkauskaitė (2004), ir kiti autoriai.

Tyrimo problema. Neformalusis technologinis ugdymas – aktuali tema šiandien. Neformaliojo technologinio ugdymo organizavimo aspektai nėra plačiau analizuoti. Siekiant aptarti kokybišką ugdymo organizavimą, kuris patenkintų mokinių ir mokytojų keliamus reikalavimus, kyla *probleminis klausimas*, kokios yra neformaliojo technologinio ugdymo organizavimo galimybės pradinėje mokykloje?

Tyrimo objektas. Neformalusis technologinis ugdymas III – IV kl.

Tyrimo tikslas. Išsiaiškinti neformaliojo technologinio ugdymo galimybes III – IV klasėse.

Tyrimo uždaviniai:

- Išanalizuoti pedagoginę, psichologinę literatūrą neformaliojo technologinio ugdymo tema.
- Apžvelgti technologijų būrelių pasiūlą ir pasirinkimo galimybes Mažeikių mieste.
- Išsiaiškinti mokytojų požiūrį ir patirtį organizuojant mokinių technologinį ugdymą neformalioje veikloje.
- Išsiaiškinti III – IV klasių mokinių nuomonę apie technologinį ugdymą neformalioje veikloje.

Tyrimo metodai:

Teoriniai: pedagoginės, psichologinės, mokslinės literatūros, švietimo dokumentų analizė.

Empiriniai: pedagogų ir tėvų anketinė apklausa.

Statistiniai: statistinė duomenų analizė. Duomenims apdoroti buvo naudojama Microsoft Office Excel (2003) kompiuterinė programa.

Tyrimo bazė ir imtis. 2012 m. buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – išsiaiškinti technologinio (darbinio) ugdymo galimybes neformalioje veikloje III – IV klasėse. Tyrimas buvo atliktas Mažeikių miesto neformalios veiklos įstaigose. Jame dalyvavo 99 respondentai, iš jų 82 mokiniai ir 17 pedagogų.

Tyrimo struktūra. Bakalauro darbo tikslas ir uždaviniai nulėmė darbo struktūrą. Bakalauro darbą sudaro įvadas, du skyriai – teorinė ir praktinė dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Darbo apimtis 41 puslapis, tyrimo duomenys pateikti 22 paveiksluose ir 5 lentėse.

1. NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBIŲ III - IV KLASĖSE TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Neformaliojo ugdymo apibūdinimas ir reikšmė

Vaiko ugdymas turėtų apimti mokymą ir mokymąsi, lavinimą ir lavinimąsi, auklėjimą ir saviauklą. Kadangi vien pamokoje neįmanoma padaryti visko, kad vystytųsi mokinių kūrybinės galios, atsiskleistų prigimtiniai gabumai, plėtotųsi saviraiška, pradėta kurti papildomo ugdymo sistema, kuri iki mokyklų reformos neturėjo tokio apibendrinto pavadinimo. Dabar visa popamokinė moksleivių veikla vadinama neformaliuoju ugdymu. Neformalus ugdymas yra sudėtinė Lietuvos švietimo sistemos dalis, kurios veikla reglamentuojama šiais dokumentais: Lietuvos Respublikos Konstitucija (1992); Jungtinių Tautų Vaikų teisių konvencija (1995); LR Vaiko teisių pagrindų ir apsaugos įstatymu (1996); LR Švietimo įstatymu (2007); Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymu (1998); Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (2005).

Dokumentuose rašoma, kad papildomas ugdymas yra neprivalomas ir laisvai mokinių pasirenkamas. Idealu, tačiau pamąstykime, jeigu vaikas per visus mokyklinius metus nepageidaus papildomos veiklos, tai ir užaugs abejingas viskam, o vėliau galbūt ir nusivylęs savo nepilnavertiškumu. Ir apskritai, gal nepritarti madingam pasakymui, kad mokiniai patys turėtų norėti papildomos veiklos, o verčiau sužadinti norą kažkuo naudingu užsiimti, kad „tinginystės puota“ nebūtų didžiai vertinamas malonumas (Dapkienė, 2002).

Neformalusis švietimas – tai asmens ar visuomenės interesų sąlygojama savišvieta, apimanti valstybės švietimo registro neapibrėžtą lavinimąsi. (Lietuvos švietimo koncepcija)

Neformalusis švietimas – pasižymi tikslingu poveikiu, tačiau ne taip griežtai apibrėžiamas, kaip formaliam ugdyme. Yra jaučiamos tam tikros veikimo nuostatos, sklindančios iš pačios veiklos. Veikla grindžiama konstruktyviu ir kūrybišku bendradarbiavimu (Zeleskienė, 1994).

„Formalusis ugdymas suteikia jauniems žmonėms akredituotą kompetencijų paketą, o neformalusis ugdymas – kompetencijas, kurios įgalina jaunus žmones aktyviau įsitraukti į bendruomenės gyvenimą, sėkmingiau įsitvirtinti studijose ir darbo rinkoje“ (Kernytė, 2005, p. 50).

Iki 2002 metų neformalusis vaikų ugdymas nebuvo aiškiai apibrėžtas. Dažniausiai jis buvo įvardijamas kaip viena iš naujai atsiradusių darbo su jaunimu sričių (pvz., nevyriausybių ir visuomeninių organizacijų veikla). 2003 m. priėmus naująjį *Švietimo įstatymą*, papildomojo ugdymo sąvoka buvo pakeista į neformalųjį ugdymą (švietimą). Neformaliojo vaikų švietimo

sąvoka įtvirtinta įteisinta Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, jaunimo neformaliojo ugdymo sąvoka – *Jaunimo politikos pagrindų įstatyme* (2003-12-04). 2005-12-30 Švietimo ir mokslo ministerija priėmė neformaliojo vaikų švietimo koncepciją.

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje (2005) neformalusis vaikų švietimas apibrėžiamas kaip „*kryptinga veikla, padedanti vaikui įgyti kompetencijos, tapti sąmoninga asmenybe, sugebančia atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai veikti visuomenėje bei prisitaikyti prie kintančios aplinkos*“ (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005, p. 1).

Neformaliojo vaikų švietimo tikslas yra per kompetencijų ugdymą formuoti asmenį, sugebantį tapti aktyviu visuomenės nariu, sėkmingai veikti visuomenėje, padėti tenkinti pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005).

Neformaliojo vaikų švietimo uždaviniai:

- ugdyti ir plėtoti vaikų kompetencijas per saviraiškos poreikio tenkinimą;
- ugdyti pilietiškumą, tautiškumą, demokratišką požiūrį į pasaulėžiūrų, įsitikinimų ir gyvenimo būdų įvairovę;
- lavinti gebėjimą kritiškai mąstyti, rinktis ir orientuotis dinamiškoje visuomenėje;
- spręsti socialinės integracijos problemas: mažiau galimybių turinčių (esančių iš kultūriškai, geografiškai, socialiai – ekonomiškai nepalankios aplinkos ar turinčių specialiųjų poreikių), ypatingų poreikių (itin gabių ir talentingų) vaikų, iškritusių iš švietimo sistemos integravimas į visuomeninį gyvenimą, socialinių problemų sprendimas;
- padėti spręsti integravimosi į darbo rinką problemas.

Neformalusis ugdymas yra neprivalomas ir laisvai mokinių pasirenkamas. Mokyklos stengiasi sužadinti vaiko norą kažkuo naudingu užsiimti. Be būrelių ir studijų veiklos, kuriami įvairūs projektai, kuriais vaikai skatinami aktyviau įsitraukti į neformaliąją veiklą. Neformaliojo švietimo veikla siekiama gerinti vaikų užimtumą, ugdyti jų saviraišką, didinti rizikos vaikų integraciją į prasmingą veiklą. Įgyvendinamos įvairios prevencijos ir nacionalinės programos. (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005).

Neformalųjį ugdymą organizuoja ne tik mokyklos. Neformalųjį ugdymą organizuojančias institucijas galima suskirstyti į grupes pagal lygmenis:

- respublikinio pavaldumo įstaigos;
- savivaldybėms pavaldžios įstaigos;
- bendrojo lavinimo mokyklos;
- bendruomenių įstaigos;

- privačios įstaigos (nevyriausybinės organizacijos) (Vaikų užimtumo organizavimas, 2005).

Apibendrinant galima teigti, kad neformalusis švietimas yra neatsiejama švietimo dalis, taip pat, kaip formalusis ir informalusis ugdymas. Neformalusis ugdymas prisideda prie visapusiško vaiko asmenybės formavimosi, lavinimosi, bei tenkina jo saviraiškos poreikius. Neformalusis švietimas, taip pat, kaip ir formalusis ugdo ir plėtoja vaikų kompetencijas.

1.2. Technologinio (darbinio) ugdymo raidos apžvalga Lietuvoje

Darbų (technologijų) kaitos įvairius aspektus yra tyrę ir apibendrinę A. Bendžius (1973), A. Žybartas (1985), B. Česnaitė (1988), A. Vaičiulienė (1973), P. Urbietis (2005) ir kt.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokykla 1918 – 2003 m. išgyveno kūrybos, lūžių ir augimo laikotarpius. Keitėsi viskas: struktūra, ugdymo turinys, mokymo organizavimo procesas. Permainų sraute atsidūrė ir mokomieji dalykai: vieni išnyko, kiti buvo atnaujinami, jiems buvo priskiriama vis kitokia ugdomoji funkcija. Tokią kaitą patyrė darbų (technologijų) mokomasis dalykas, turintis esminę įtaką moksleivių darbiniam (technologiniam) ugdymui (Urbietis, 2005).

Pasak P. Urbiečio (2005), nepriklausomos Lietuvos valstybės paskelbimo ir įtvirtinimo laikotarpiu (1918 – 1940), buvo siekiama sukurti racionalią, pažangią, bendrojo lavinimo sistemą ir sudaryti tokį ugdymo turinį ir tokias sąlygas, kad mokinys galėtų savarankiškai stebėti, tirti, eksperimentuoti, veikti su medžiagomis, darbo priemonėmis, kad jo visas mokymosi procesas remtųsi faktais ir aktyvia veikla. Darbų mokymas sietinas su daile, taikomuoju menu. Svarbiausi darbų dalyko uždaviniai – „*dalykinis ir technologinis bei protinis, fizinis vaiko lavinimas remiantis estetiniais ir industriniais pradais*“ (Urbietis, 2005, p. 6).

1918 – 1935 buvo prasta darbų mokymo materialinė bazė, trūko kvalifikuotų mokytojų. Tačiau 1935 m. švietimo reforma pakeitė darbų dalyko padėtį bendrojo lavinimo turinyje. Buvo numatyta mokyti tik mergaites I – VI gimnazijos klasėse. Mergaitės buvo mokomos: megzti, austi, siuvinėti, siūti, buities ir namų ruošos, bei kulinarijos darbų. Darbų pamokų turinys buvo sietinas su artimiausia mokinio aplinka (namų, mokyklos) ir nesiekė pramonės gamybos sferos (Urbietis, 2005).

Anot. P. Urbiečio (2005), *politechninio ir gamybinio mokymo (1953 – 1989) laikotarpis* yra ilgas ir savitas darbų (technologijų) mokomojo dalyko kaitos periodas, nes tuo metu vyko karo suniokotos bendrojo lavinimo mokyklos atkūrimo darbai. Buvo tvarkoma mokyklos materialinė bazė, bei rengiami mokytojai.

1954 – 1955 m. m. pradedama mokyti darbelių I – IV klasėse, nuo 1955 – 1956 m. m. – praktikos darbų V – VI klasėse, o vėliau ir VII klasėse (1956 – 1957 m. m.). Berniukus imta mokyti metalo ir medžio darbų, mergaites – namų ruošos. VIII – XI klasių mokinius mokoma žemės ūkio, mašinų mokslo pagrindų. *„Nuosekliai einama prie svarbiausios metodologinės nuostatos – mokymą bendrojo lavinimo vidurinėje mokykloje jungti su aktyvia gamybine veikla pramonėje, žemės ūkyje, aptarnavimo srityje. Šio siekio sąlygos ir darbų dalyko tikslas: išvystyti mokinių sugebėjimus ir įgūdžius apdirbti medį ir metalą, atlikti elektromontažo darbus, supažindinti su šaltkalvyste-surinkimo darbais, medžio ir metalo apdirbimu tekinimo ir pjovimo staklėmis, namų ruošos darbais, su svarbiausių žemės ūkio kultūrų agrotechnika“* (Urbietis, 2005, p. 7).

Nepriklausomybės atkūrimo laikotarpis (1993 – 2003). Mokykloje siekiama tokio ugdymo, kuris plėtotų meninius ir techninius gabumus, asmens intelekto ir jausmų galias, savimonę ir elgseną. Bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos turinys formuojamas taip, kad būtų sudarytos visos sąlygos įgyti pradinis techninius ir technologinius, praktinės veiklos įgūdžius. Mokykla ugdo kūrybinį mokinių gebėjimą išgyventi grožį ir juo džiaugtis, mokiniai turi galimybę išmėginti save įvairiose meninėse kūrybos srityse. Moksleiviams sudaromos galimybės įgyti technologinių žinių, ugdyti įgūdžius ir vertybines nuostatas, suvokti etinius, ekologinius, socialinius darbo santykių aspektus ir jų reikšmę, susipažinti su daiktų, bei daiktinės aplinkos kūrimo principais, metodais, technologijomis, ugdytis kūrybingą, kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemines situacijas, pažinti ir analizuoti aplinką, ruoštis pasirinkti profesiją (Urbietis, 2005).

„2002 m. lapkričio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimas nutarimu patvirtino Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, kurioje išskiriami trys prioritetai: žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika. Žmonės yra didžiausia Europos vertybė ir pagrindinis Europos Sąjungos politikos tikslas. Investicijos į žmones ir aktyvios bei dinamiškos gerovės valstybės kūrimas bus esminis užtikrinant Europos vietą žiniomis pagrįstoje ekonomikoje ir siekiant, kad šios naujos ekonomikos atsiradimas nepaštrintų tokių socialinių problemų kaip nedarbas, socialinė atskirtis ir skurdas. Lietuvai, siekiančiai tapti Europos Sąjungos nare, svarbu ugdyti naujos kartos žmonių, gebantį ir norintį mokytis, gebantį kūrybiškai ir moderniai keisti šalies ūkį, ekonomiką, racionaliai spręsti socialines problemas, pažinti ir pritaikyti mokslo dėsningumus bei sparčiai atsinaujinančias technologijas.“ (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003, p. 4)

Apibendrinant galima teigti, kad technologinis (darbinis) ugdymas, nuėjo ilgą kelią, jo veikla šalyje ne visada buvo kvalifikuota, bei kūrybiškai organizuojama. Ne visada į technologinį (darbinį) ugdymą buvo žiūrima rimtai, tačiau buvo dėta nemažai pastangų rengiant moksleivius praktinei darbinei veiklai.

1.3. Technologinio ugdymo samprata ir reikšmė

Technologijų sąvoka Vakarų šalių švietimo sistemoje pradėta vartoti apie 1970 metus, nors užuomazgų buvo ir anksčiau.

Technologinio ugdymo samprata apima dviejų sąvokų – technologijos ir ugdymo – derinį, kuris nusako atitinkamą ugdymo sritį. Šiandien technologinis ugdymas apibrėžiamas kaip pedagoginė sistema, kurios didaktiniai komponentai yra technologinio ugdymo tikslai, technologinio ugdymo turinys, technologinio ugdymo formos, metodai ir būdai bei technologijų mokymo ir mokymosi priemonės, kurias naudodamas pedagogas padeda besimokantiems įgyti visuomenei ir individui reikšmingų ir reikalingų technologinių ir bendrųjų kompetencijų. Tokiu būdu siekiama tolesnės technologijų plėtros ir geresnės žmogaus gyvenimo kokybės (Statauskienė, 2009).

Technologija (gr. techne – menas, amatas ir logos – mokslas) – gamybinių procesų atlikimo būdų ir priemonių visuma (Tarptautinių žodžių žodynas, 2001).

Technologija – tai produkavimo procesų ir įrenginių, reikalingų tam tikrai produkcijai pagaminti, visuma, apimanti pagrindinius (žaliavos apdirbimą ir perdirbimą) ir pagalbinius (gabenimą, laikymą, kontrolę, dokumentacijos sutvarkymą) gamybos procesus (Tarptautinių žodžių žodynas, 2002).

Pasak E. Britton (2005), *technologijos* yra procesas, kurio metu keičiama aplinka (gamta), tenkinant savo poreikius, tai žinios, reikalingos sukurti technologinius daiktus ir naudotis tais sukurtais daiktais, tai gebėjimai ir patirtis, reikalingi naudotis technologijomis. Paties žodžio „technologijos“ sandara rodo, kad technologijos ir mokslas yra glaudžiai susiję, tačiau technologijos ne tik skiriasi nuo mokslo, bet ir neturėtų būti traktuojamos tik kaip mokslo taikymas. Technologijos nėra ir antraeilis mokslo dalykas, jos papildo mokslą, naudojasi mokslu, tačiau technologijų apimtis yra daug platesnė už mokslo taikymą.

Pradinio ir pagrindinio ugdymo programose (2009) *technologinis ugdymas* suvokiamas kaip „sudedamoji holistinio ugdymo dalis, leidžianti mokiniams tapti technologiškai raštingiems, gebantiems nuolat įgyti naujų žinių ir išsiugdyti technologinių gebėjimų, suprasti, naudoti ir įvertinti nuolatinę technologijų plėtrą kūrybiniame (praktiniame) procese formuojant pozityvią nuostatą į technologijų virsmą praeities, dabarties ir ateities kontekste“ (Pradinio ir pagrindinio ugdymo programos/Technologijos, 2009, p. 3/1231).

Technologinio ugdymo tikslas yra suteikti technologinį raštingumą, sudaryti galimybes žmogui visaverčiai gyventi nuolat besikeičiančioje visuomenėje (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003).

N. Strazdienės (2006) nuomone *technologijų tikslas* – sudaryti moksleiviams prielaidas puoselėti vertybines nuostatas, tautos tradicijas, plėtoti bendruosius gebėjimus; suvokti buitinėje aplinkoje kylančias problemas, jų sprendimo principus; išmokti saugiai naudotis technika; pažinti medžiagas; išmokti kurti projektus, gaminius; ugdyti gebėjimus, padedančius kaip vartotojams orientotis rinkoje.

Technologinio ugdymo uždaviniai:

1. Puoselėti moksleivių vertybines nuostatas, nuosekliai plėtoti jų bendruosius technologinius gebėjimus.
2. Integruoti į technologinį ugdymą tradicijų tęstinumą, mokslo pasiekimus, verslumo ir vartotojiškus aspektus, informacines technologijas.
3. Organizuoti nuoseklų technologinį ugdymą, kaip kūrybinę bei praktinę veiklą, pradedant ikimokyklinio amžiaus vaikais
4. Pagrindinėje mokykloje įvesti privalomą šalies ūkio šakų pažintinį kursą, kurio tęstinumą užtikrintų profesinės ir aukštosios mokyklos.
5. Visuomenę orientuoti į nuolatinį technologinio ugdymo atsinaujinimą, pagrįstą visuomenės poreikių kaita bei naujais mokslo ir technikos pasiekimais (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003).

Technologinį ugdymą reglamentuoja šie dokumentai:

- Lisabonos Europos Sąjungos viršūnių tarybos 2000 m. kovo 23 - 24 d. pirmininkavimo išvados.
- Švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2002 m. spalio 30 d. Nr. 1800. Dėl darbo grupės sudarymo technologinio ugdymo koncepcijai parengti.
- LR Seimo nutarimas 2003 m. liepos 4 d. Nr. IX - 1700. Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų.
- LR švietimo įstatymo pakeitimas, įsakymas 2003 m. birželio 17 d. Nr. IX - 1630 (1991, Nr. 23 - 593; 1998, Nr. 67 - 1940; 2000, Nr. 40 - 1116, Nr. 92 - 2878, 2879, Nr. 102 - 3214).
- LR švietimo ir mokslo ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2001 – 05 - 15 įsakymas Nr. 821/64. Dėl Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių. (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003, p. 2).

Atsižvelgiant į visuomenės gyvenimo pokyčius ir mokslo pasiekimus, moksleivių poreikius, technologinis ugdymas įgyvendinamas formaliajame, neformaliajame ir informaliajame ugdyme, įvairių tipų pagrindinį (jaunimo mokykla), vidurinį (gimnazija) išsilavinimą teikiančiose mokyklose. Jaunimo mokyklose technologinis ugdymas įgavo dvejopą paskirtį: bendrojo lavinimo ir iki profesinio ugdymo. Techninės kūrybos centruose moksleiviai renkasi technologijas, susijusias su mokslo pasiekimais, arba jos integruojamos su amatais. Kryptingas technologinis ugdymas įgyvendinamas profesinėse mokyklose (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003).

Nuo 2001m. darbų ir buities kultūros dalykas bendrojo lavinimo mokykloje vadintinas technologijomis. Tai sudarė prielaidas pergaltoti technologinio ugdymo kaitą bendrojo lavinimo mokyklose, numatyti svarbius ugdymo proceso kokybinius pokyčius.

Užtikrinant tęstinį technologinį ugdymą nuo pradinės iki vidurinės ugdymo pakopos įvedamas technologijų dalykas profilinėje mokykloje ir atnaujinamas technologinio ugdymo turinys visoje bendrojo lavinimo mokykloje. Tai sudaro prielaidas kryptingai ugdyti technologinius moksleivių gebėjimus pradiniam, pagrindiniam, viduriniam ugdyme, susitarti dėl ugdymo turinio dermės profesiniame mokyme, kuriant technologines gimnazijas (Technologinio ugdymo koncepcija, 2003).

Apibendrinant galima teigti, kad technologinis ugdymas padeda žmogui išsiugdyti technologinių gebėjimų, suprasti, naudoti ir įvertinti nuolatinę technologijų plėtrą kūrybiniame (praktiniame) procese, padeda išmokyti saugiai naudotis technika; pažinti medžiagas; išmokyti kurti projektus, gaminius. Technologinis ugdymas taip pat padeda visuomenę orientuoti į nuolatinį technologinio ugdymo atsinaujinimą, pagrįstą visuomenės poreikių kaita bei naujais mokslo ir technikos pasiekimais.

1.4. Neformaliojo technologinio ugdymo organizavimas

Darbo mokėjimų ir įgūdžių ugdymas svarbiausią reikšmę turi meninėje, darbinėje, kūrybinėje veikloje. Dėl šios priežasties vaikai gana vėlai įvaldo paprasčiausius darbo įgūdžius. Šeimose, darželiuose, mokyklose nepakankamai ugdomi tikslingi darbo įgūdžiai ir darbo kultūros įpročiai. Svarbiausius darbo įgūdžius bei įpročius suformuoti galima konstruojant bei dirbant kitus rankų darbus laisvalaikio (Grabauskienė, Vasiliauskas, 1985).

Pasak S. Dzenuškaitės (1991), mokinių įtraukimas į jiems reikšmingą ir įdomią veiklą yra svarbi laisvalaikio poveikio asmenybės tapsmui sąlyga, nes asmenybę ugdo tik tokia veikla, kurios

žmogus imasi atsakingai, nori ją tobulinti, jai skiria visas pastangas ir jėgas, su kuria sieja savo tikslus, kuriose žmogus tampa jos subjektu. Mokiniui tokia veikla, be mokymosi, yra jo laisvalaikis arba nepamokinė veikla.

J. Vaitkevičiaus nuomone (1982), laisvalaikis yra žmogaus pasirinkta veikla. Nuo laisvalaikio užsiėmimų daug priklauso mokinio, kaip asmenybės tobulėjimas.

Kaip ir pamokoje, taip ir neformaliajame ugdyme, svarbiausia yra iš pradžių patraukti mokinių dėmesį, užmegzti su jais ryšį, įgauti pasitikėjimo ir nuteikti veiklai, o baigiantis užsiėmimui sudominti tolimesne veikla. Reikėtų tinkamai sudaryti užsiėmimų tvarkaraštį, nes nuo jo taip pat priklauso mokinių veikla. Nors neformalusis ugdymas organizuojamas atsižvelgiant į vaiko gebėjimus, poreikius, pomėgius ir skirtas įvairioms kompetencijoms plėtoti, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad vaikai mokykloje fiziškai pervargsta, praranda darbingumą, todėl po pamokų vykstančioje veikloje mažėja jų dėmesingumas (Kiliuvienė, 2006).

Technologijų būreliai yra viena iš pagrindinių popamokinės veiklos formų. Šiuos būrelius lanko tie mokiniai, kurie domisi ir mėgsta praktinę, kūrybinę veiklą. Būreliai kuriasi mokinių savanoriškumo ir saviveiklos pagrindu. Technologijų būreliai pagal darbo kryptis ir mokinių amžių yra skirstomi į grupes: parengiamieji, arba propedeutiniai, būreliai: jie jungia III, IV ir V klasių mokinius; kūrybiniai modeliavimo ir konstravimo būreliai: juos lanko VI, VII ir kt; specializuoti būreliai, juos lanko jau vyresnių klasių mokiniai. Tai būreliai, kurie plačiau nagrinėja kurios nors pramonės, gamybinės, kūrybinės ir praktinės veiklos sritį. (Galkauskas, 2000).

Anot J. Galkausko (2005), mokinių darbas būrelyje pagrįstas ne tik savanorišku bendradarbiavimu su būrelio vadovu, bet ir tokiu pat bendradarbiavimu tarpusavyje. Tokia mokinių veikla vyksta per praktinį darbą, turint vieną bendrą tikslą.

Kaip teigia A. Grabauskienė (1985) ir R. Vasiliauskas (1985), mokant pradinukus svarbu ugdyti ir elementarius darbo kultūros įpročius: tvarkingai laikyti darbo vietą, įrankius bei medžiagas, planuoti darbą ir laisvalaikį, dirbant taikyti naujai įgytas žinias, mokyti dirbti kartu su kitais, naudotis visais reikalingais įrankiais bei priemonėmis ir pan. Taip pat, reikia skatinti, kad mokiniai padėtų draugui, ar šalia sėdinčiam.

„Žinant, kad būrelio veikla yra neprievartinė, pagrįsta neformaliuoju mokymu, jo vadovui keliami didesni reikalavimai nei eiliniam mokytojui. Geras būrelio vadovas suvokia mokinių fizinius, dvasinius ir saviraiškos poreikius. Kiekvieno mokinio fiziniai poreikiai yra: saugus darbas, aktyvi veikla, poilsis ir kt. dvasiniai poreikiai: būti kitų pastebėtam, išgirstam, išklausytam, suprastam, gerbiamam ir mylimam, o saviraiškos: galėti atlikti pasirinktą darbą, pasirodyti kitiems, ką gali ir geba, išmokyti tyrinėti, kurti ir taikyti savo kūrybą“ (Galkauskas, 2005, p. 74).

Geras būrelio vadovas žino, kad vaikas, kurio poreikiai yra patenkinami, domisi darbu, jo aplinka, o tas, kuris yra atstumtas – nesidomi niekuo. Kiekvienas mokinyss yra aktyvus tol, kol gali remtis savo patyrimu ir gebėjimais. Geras būrelio vadovas žino, kad juos būrelio darbo metu reikia plėsti nuolat ir sistemingai. J. Galkauskas (2005) pabrėžia, kad gerai pedagoginiu aspektu organizuotame būrelyje mokiniai įgyja teigiamų vertybių: poreikį kantriai laukti; neskubėti tenkinti savo norų, jei to reikalauja bendras darbo tikslas; atkakliai siekti bendro darbo tikslo; gebėti išklaudyti ir pritarti kito nuomonei, jei ji yra pranašesnė ir vertingesnė.

Tokia kryptimi organizuota būrelio veikla jo vadovą įpareigoja: gebėti klausytis kiekvieno mokinio; neskubėti klystančio taisyti, suteikti mokiniui galimybę pačiam pasitaisyti; patikslinti mokinio mintis; užduoti probleminių klausimų, prašant mokinių paaiškinti savo išsakytą mintį; skatinti mokinius bendradarbiauti ir diskutuoti; pagirti mokinius už gerus pasiūlymus; pasiūlyti variantų, kai mokinyss atsiduria aklovietėje; pozityviai baigti kiekvieną būrelio užsiėmimą. (Galkauskas, 2005).

Apibendrinant galima teigti, kad labai svarbu yra gerai organizuoti technologijų veiklą, įtraukti mokinius į užsiėmimus, nes ugdytinių įtraukimas yra svarbi laisvalaikio poveikio asmenybės tapšmui sąlyga, nes asmenybę ugdo tik tokia veikla, kurios žmogus imasi atsakingai, jai skiria visas pastangas ir jėgas, su kuria sieja savo tikslus. Kadangi būrelius lanko tie mokiniai, kurie domisi ir mėgsta praktinę, kūrybinę veiklą, būreliai kuriasi mokinių savanoriškumo ir saviveiklos pagrindu.

1.5. III – IV klasių mokinių amžiaus tarpsnio ypatumai

Dabartinėje Lietuvos švietimo koncepcijoje pabrėžiama, kad reikia visapusiškai pažinti vaiką ir sudaryti tokią aplinką, kuri padėtų vaikui atsiskleisti, žadintų jo kūrybiškumą ir atvirumą, teiktų plačių galimybių tobulėti. Nuo asmenybės formavimosi ypatybių ankstyvoje vaikystėje priklauso ne tik suaugusio žmogaus charakteris, bet ir santykiai su kitais žmonėmis (Gailienė, Bulotaitė, Strulienė, 1996).

Netrunka prabėgti nerūpestinga vaikystė ir vaikas žengia į naują amžiaus tarpsnį – antrąją vaikystę, kuri trunka nuo 8 iki 11 – 12 metų (Gučas, 1990).

Pedagogikoje šis amžiaus tarpsnis vadinamas jaunesniu mokykliniu amžiumi (I – IV klasės). Jaunesniam mokykliniame amžiuje lavėja vaizduotė, mąstymas, dėmesys, atmintis, suvokimas, tobulėja vaiko logika. Taip pat formuojasi gebėjimas sutelkti dėmesį ties dalykais, kurie nėra įdomūs. Šiame amžiuje didelę reikšmę turi vaikų vaizduotė, kuri, pasak L. Vygotskio (1984),

kuriasi anksčiau negu abstraktus mąstymas. Moksleivių vaizduotė kuriasi mokymosi procese ir jo reikalavimų veikiamą (Pileckaitė – Markovienė, Nasvytienė, Bumblytė, 2004).

Pagrindinė vaiko veikla šiame vystymosi etape – mokymasis, planingas ir organizuotas, privalomas. Mokytojas kelia mokiniams veiklos tikslus, nurodo darbo uždavinius, jų atlikimo laiką. Mokymosi procese formuojasi nauji svarbūs vaiko psichikos bruožai. Būtinumas laikytis tam tikrų reikalavimų ugdo valią. Atlikdamas užduotis, mokinys turi numatyti savo veiksmų rezultatus, jų nuoseklumą, apgalvoti, kokiomis priemonėmis galima pasiekti tikslą. Tai įmanoma tobulėjant gebėjimui planuoti ir atlikti mintinus veiksmus. Šių mokėjimų pagrindu ugdomi labai svarbi pradinuko savybė – refleksija (savistaba). Šios naujos jaunesniajame mokykliniame amžiuje susiformavusios savybės – planavimas, analizė, refleksija – toliau lavėdamos, prasismelkia į visus pažinimo procesus (suvokimą, vaizduotę, mąstymą), sudaro sąlygas formuotis valingam dėmesiui (Zambacevičienė, 2006).

Dėmesys mokymo procese užima labai svarbią vietą. Jis, kaip organizuojantis pradas sujungia visus psichinius reiškinius vienai veiklai. Jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikui būdingas nevalingas dėmesys, kurio jis dar nemoka valdyti, todėl jį traukia visa, kas nauja, ryšku, spalvinga. „Atlikdami paprastas, bet vienodas užduotis, jaunesnieji mokiniai labiau išsiblaško, negu sprendami sudėtingesnes, reikalaujančias taikyti įvairius darbo metodus ir būdus. Šio amžiaus vaikai nesugeba greitai perkelti dėmesį nuo vieno objekto prie kito, nemoka jo paskirstyti: užsiėmę vienu darbu, jie nekreipia dėmesio į kitus“ (Zambacevičienė, 2006, p. 7). III – IV klasių mokiniai jau pasižymi valingu dėmesiu, geba sutelkti valios pastangas, klausydamiesi mokytojo aiškinimo, savarankiškai atlieka užduotis. Taip toliau mokydamasis vaikas lavina savo atmintį.

Pasak E. P. Zambacevičienės (2006), šio amžiaus mokiniai geriau įsimena ir tvirčiau išlaiko atmintyje konkrečias žinias, įvykius, asmenis, daiktus, faktus negu taisykles, apibrėžimus, aiškinimus. Kai kurių pradinukų atminties efektyvumą menkina nepasitikėjimas savimi, baimė suklysti, neįsiminti. Pedagogas turi padėti vaikui įveikti šį barjerą, išmokydamas jį racionalių įsiminimo ir atsiminimo bei tvirto išlaikymo būdų.

Asmenybės ypatumai. Mokymasis keičia vaiko asmenybės kryptingumą. Formuojasi mokymosi motyvai. J. Laužikas (1981) mokymosi motyvus suskirstė į 4 grupes: 1) *teorinius* (noras pažinti naują, daugiau sužinoti); 2) *praktinius* (noras pasirengti gyvenimui, profesijai); 3) *prestižo* (noras gauti gerą pažymį, būti pripažintam draugų, užimti gerą padėtį kolektyve); 4) *prievartos ir baimės* (baimė būti nubaustam, vengimas gauti blogą pažymį). Tyrimai rodo, kad I – II klasėje vyrauja teoriniai motyvai, III klasėje išauga prestižo motyvų reikšmė, o IV klasėje dalis mokinių mokymąsi pradeda sieti su pasirengimu būsimam darbui. Baimės ir prievartos motyvai būdingi visų

klasių mokiniams. Pradinukai bijo gauti blogą pažymį, bijo būti mokytojo ir tėvų išbarti, nenori pasilikti mokytis po pamokų (Zambacevičienė, 2006).

Šiame amžiuje pasireiškia vaiko aikštingumas, užsispyrimas yra valios nepakankamumo, auklėjimo šeimoje trūkumų raiška. Aikštingumas ir užsispyrimas yra savotiškas vaiko protestas prieš tuos tvirtus reikalavimus, kuriuos jam kelia mokykla, prieš būtinumą atsisakyti to, ko norėtų, ir daryti tai, kas reikia. Kaip teigia E. P. Zambacevičienė (2006), charakteriui turi įtakos doros žinių ir normų įgijimas. Būdingas pradinuko bruožas – doros suvokimo ir elgesio neatitikimas. Jo doros supratimas yra įvairesnis už elgesį. Pradinukas dar tik mokosi orientuotis įvairiose gyvenimo situacijose, turimus vaizdinius sieti su gyvenimu, realiais poelgiais. Jam dar sunku perkelti doros žinias iš vienos situacijos į kitą. Dažnai vaikai nesilaiko doros normų, nes suaugusieji (tėvai, mokytojai, giminės, kaimynai) kelia nevienodus reikalavimus.

III – IV klasių vaikai, dar ilgai išlieka tiesūs, atviri, nuoširdūs, emocingi ir naivūs. „*Jie tarytum patys atsiduria kosmose, jūros gelmėse, Antarktidoje ar XXI amžiuje, kategoriškai vertina gerį ir blogį, meilę ir neapykantą, drąsą ir laimę, džiaugsmą ir liūdesį. Norėdami išreikšti savo idėjas, svajones, jausmus, vaikai painioja realias ir pasakiškas situacijas, tikroviškas ir fantastines formas*“ (Grabauskienė, Morkytė, 1997, p. 13). Šio amžiaus vaikai mielai vaizduoja romantiškas, stebuklingas temas, o buitinius vaizdus tik tada, kai mokytojas parodo, kad jie įdomūs. Berniukai dažniausiai piešia dinamiškus, herojinius vaizdus, karo scenas, mašinas, o mergaitės – gėles, drugelius ir kt. Ypač svarbu skatinti mokinius pažinti save, suvokti savo santykį su aplinka, sudaryti jiems visas sąlygas visais pojūčiais tirti norimus vaizduoti reiškinius ir objektus. Nedrąsius, abejojančius savo jėgomis vaikus būtina padrąsinti, parodyti jų darbo gerąsias savybes, pažangą. (Grabauskienė, Morkytė, 1997).

A. Kepalaitės ir G. Butkienės (1996) teigimu, kad ir kaip bebūtų, ankstyvosios ir vėlesnės vaikystės tyrinėjimai patvirtina, jog kiekvienas vaikas turi vidinę galią tapti kūrybingas. Mažieji yra natūraliai smalsūs ir kūrybingi. Vėliau, vidinė kūrybingumo galia dar labiau išsiskleidžia arba yra slopinama.

Apibendrinant galima teigti, kad labai svarbu yra sudaryti vaikui visas galimybes tobulėti, reikšti save kūrybiškai, įsiliesti į veiklą, turėti terpę, kurioje jis galėtų pažinti save ir jį supantį pasaulį. Nuo to, kokios žmogaus savybės susiformuos ankstyvoje vaikystėje, priklausys ir tolimesnis jo charakteris, bei santykiai su kitais žmonėmis. Taigi, jaunesnysis mokyklinis amžius yra labai svarbus tolimesnei asmenybės brandai.

2. NEFORMALIOJO TECHNOLOGINIO UGDYMO GALIMYBIŲ III – IV KLASĖSE EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Tyrimas buvo atliktas 2012 metais. Jame dalyvavo 99 respondentai: 17 nepamokinės veiklos pedagogų iš Mažeikių moksleivių namų; 82 III – IV klasių moksleiviai iš Mažeikių miesto, lankantys moksleivių namuose veikiančius technologijų būrelius.

Anketinė apklausa buvo grindžiama anonimiškumo principu, kad respondentai galėtų sąžiningai ir objektyviai įvertinti pateiktus teiginius.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti ir įvertinti neformaliojo technologinio ugdymo galimybes III – IV klasėse.

Uždarų ir atvirų klausimų anketą pedagogams (žr. 1 priedą) ir moksleiviams (žr. 2 priedą) sudaro demografinis blokas, kuris apėmė du klausimus: neformaliojo ugdymo pedagogams – amžių ir darbo stažą, moksleiviams – lytį ir klasę, kurioje mokosi. Taip pat klausimai nustatyti respondentų socialines-demografines charakteristikas ir klausimai, kuriais siekta išsiaiškinti ugdytojų, bei ugdytinių nuomonę apie technologinio (darbinio) ugdymo galimybes nepamokinėje veikloje: kokia veikla mėgsta užsiimti mokiniai, į kokius jų poreikius atsižvelgiama technologijų būrelių veikloje, kokias moksleivių savybes ugdo technologinis (dabinis) ugdymas, koks pedagogų vaidmuo ugdyme, kokiais bendraisiais didaktikos principais, metodais remiasi technologiniame ugdyme, bei su kokiomis problemomis susiduriama technologinio (darbinio) ugdymo užsiėmimų metu.

Tyrime gauti duomenys buvo apdorojami naudojantis Microsoft Office Excel (2003) kompiuterine programa.

Anketinėje apklausoje pedagogams buvo užduoti klausimai apie kvalifikacinę kategoriją ir pedagoginio darbo patirtį, kuri gali turėti įtakos tyrimo problemai išsiaiškinti, todėl tyrime ši informacija nurodoma priede (žr. 1 lentelė).

1 lentelė

Pedagogų amžius									
Iki 26 metų		26–35 metų		36–45 metų		46–55 metų		56 ir daugiau metų	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
0	0	2	11,8	5	29,4	7	41,2	3	17,6

Iš visų tiriamųjų mokytojų 0% yra jaunesni nei 26 metų, 11,8% yra 36–45 metų, 41,2% 46–55 metų, 17,6% yra 56 ir daugiau metų. Kaip matosi, didžiąją dalį mokytojų sudaro vyresniojo amžiaus 46–55 metų, tai reiškia, kad tai gali įtakoti ir technologinio (dabino) ugdymo organizavimą.

Taip pat pedagogai buvo suskirstyti pagal kvalifikacinę kategoriją (žr. 2 lentelė).

2 lentelė

Kvalifikacinė kategorija							
Mokytojas		Vyresnysis mokytojas		Mokytojas metodininkas		Mokytojas ekspertas	
N	%	N	%	N	%	N	%
6	35,3	6	35,3	5	29,4	0	0

Iš gautų atsakymų, galima matyti, kad pagal kvalifikacinę kategoriją, pedagogai pasiskirstė taip: 35,5% mokytojas, 35,5% - vyresnysis mokytojas, 29,4% - mokytojas metodininkas ir 0% - mokytojas ekspertas.

Pagal pedagoginio darbo stažą (žr. 3 lentelė) daugiausia turinčių 11–20 metų stažą, 35,3%, 21–30 metų – 29,4%, mažiau 6–10 metų – 23,5% ir 31 ir daugiau metų – 11,8%.

3 lentelė

Pedagoginio darbo stažas									
Iki 5 metų		6–10 metų		11–20 metų		21–30 metų		31 ir daugiau metų	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
0	0	4	23,5	6	35,3	5	29,4	2	11,8

Apklausoje dalyvavo 3–4 klasių mokiniai. Pagal klases jie pasiskirstė taip: 32,9% 3 klasės mokiniai ir 67,1% 4 klasės mokiniai. (žr. 4 lentelė) galime daryti prielaidą, kad dažniau technologijų būrelius renkasi IV klasės mokiniai, o mažiau tokia veikla domina III klasės mokinius.

4 lentelė

Mokinių skaičius klasėse			
3 klasė		4 klasė	
N	%	N	%
27	32,9	55	67,1

Pagal būrelius mokiniai pasiskirstė taip (žr. 5 lentelė).

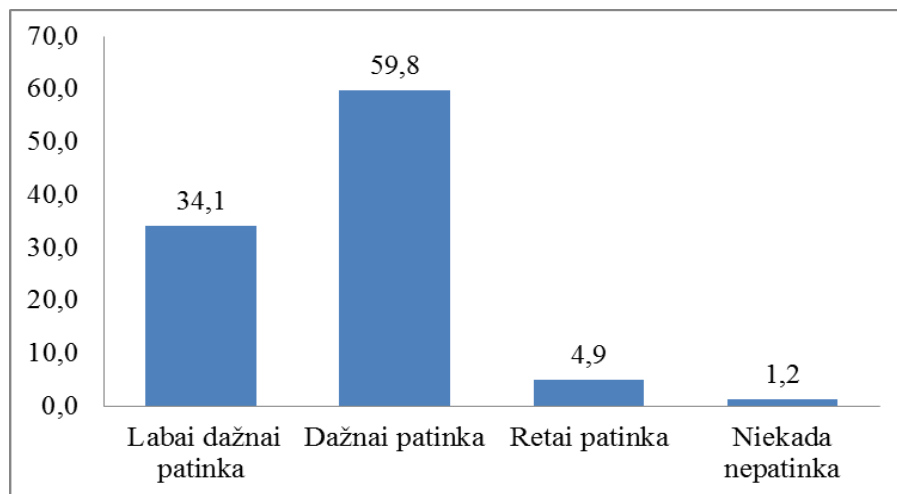
Mokinių skaičius lankančių būrelius		
Būrelių pavadinimai	N	%
Dailės studija	16	19,5
Gamta dailėje	14	17,1
Rūbų siuvimo modeliavimo būrelis „Dygsnis“	21	25,6
Žalioji studija	16	19,5
Jaunųjų šeimininkų svetainė „Smaližius“	15	18,3

Mažeikių miesto moksleivių namai, vaikams siūlo šiuos technologinio (darbinio) ugdymo užsiėmimus: Dailės studija, „Gamta dailėje“, rūbų siuvimo, modeliavimo būrelis „Dygsnis“, Žalioji studija, jaunųjų šeimininkų svetainė „Smaližius“. Pagal mokinių pasirinkimą 25,6% pasirinko rūbų siuvimo modeliavimo būrelį „Dygsnis“, 19,5% mokinių rinkosi Dailės ir Žaliąją studijas, 18,3% jaunųjų šeimininkų svetainę „Smaližius“ ir 17,1% - gamta dailėje.

Anketų grįžtamumas sudarė 96% (99 iš 103 anketų). Tai galėjo lemti didelis respondentų užimtumas, neatsakingumas, nesusidomėjimas organizuojamu tyrimu. Tačiau didelė tiriamųjų dalis atsakė į jiems pateiktus klausimus, todėl buvo remtasi 99 anketomis, kurios sudarė 100% tiriamųjų bazės.

2.2. Mokinių anketinės apklausos rezultatų analizė

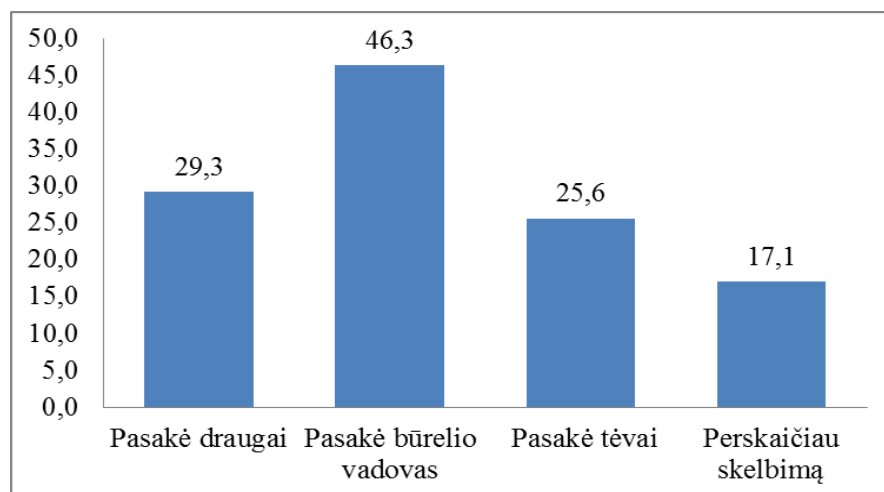
Pirmuoju anketos klausimu siekta išsiaiškinti, *ar mokiniams visada patinka lankomo technologinio būrelio užsiėmimai* (1 pav.).

1 pav. **Mokinių nuomonė apie lankomo būrelio užsiėmimų veiklą (N=82, %)**

Daugiau nei pusė (59,8%) apklaustųjų mokinių pažymėjo, kad užsiėmimai dažniausiai patinka, 34,1% respondentų nurodė, jog dažnai patinka, 4,9% - retai patinka ir 1,2%, kad nepatinka. Gauti duomenys leidžia daryti prielaidą, kad technologijų būrelių užsiėmimai būna įdomūs, jų turinys, veikla ir siejami rezultatai pateisina vaikų lūkesčius.

Norėta išsiaiškinti, iš kur mokiniai sužinojo apie pasirinktą būrelį. Jų buvo prašoma pasirinkti tinkamą atsakymą (2 pav.).

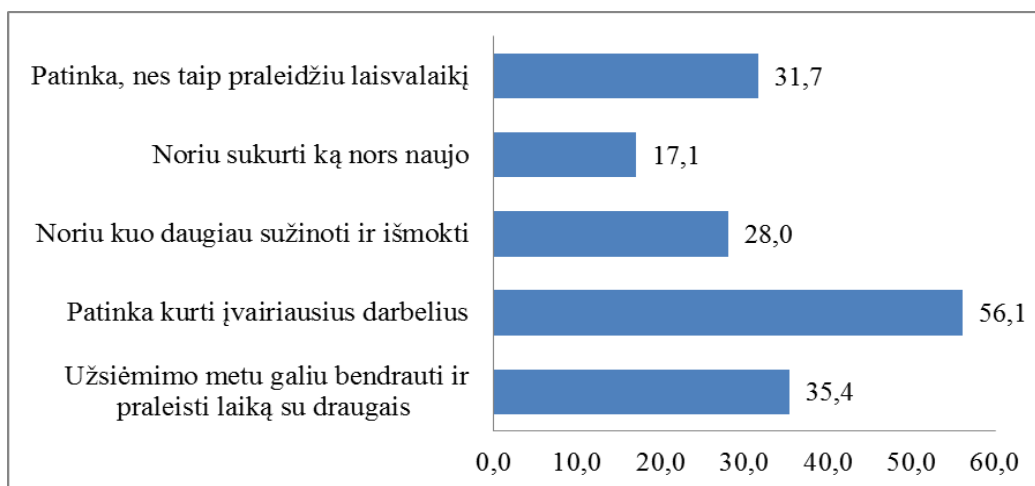
2 pav. **Informacijos šaltiniai, iš kurių vaikai sužinojo apie technologijų užsiėmimus (N=82, %)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

46,3% apklaustųjų mokinių apie savo pasirinktą būrelį sužinojo iš būrelio vadovo, 29,3% respondentų pasakė draugai, 25,6% – tėvai, o 17,1% apklaustųjų mokinių perskaitė skelbimą. Tik vienas apklausoje dalyvavęs mokinys pažymėjo, kad apie technologijų užsiėmimus perskaitė internete. Gauti rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad dauguma III – IV kl. mokinių buvo

informuoti būrelio vadovo, tėvų ar draugų, tik keletas tiriamųjų būreliu domėjosi patys ar ieškojo informacijos skelbimuose bei internete. Tai rodo, kad būrelių vadovai patys rūpinasi informacijos sklaida, jos pateikimu pradinių klasių mokiniams.

Tyrimu norėta išsiaiškinti, *kodėl mokiniams patinka lankyti technologijų užsiėmimus* (3 pav.)

3 pav. **Technologijų būrelio lankymo priežastys (N=82, %)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

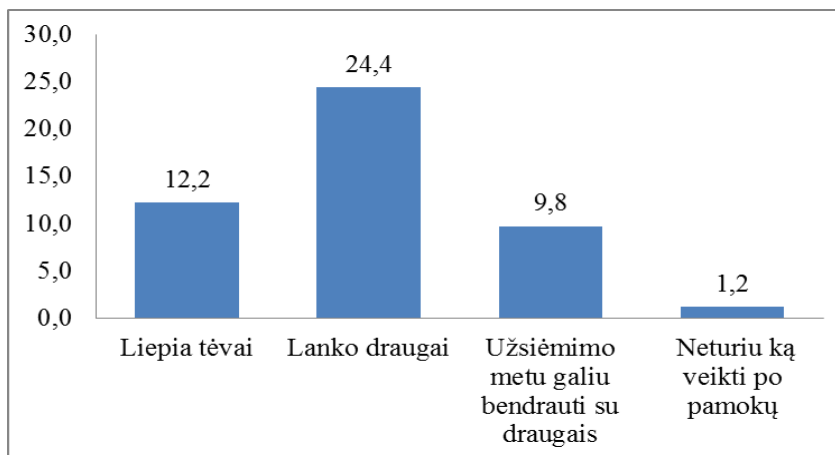
R. Krasauskienės (2005) teigimu, svarbiausi poreikiai, lemiantys mokinių pasirinkimą, renkantis meninės raiškos užsiėmimus: man to reikės ateityje, bendravimo poreikis, noras būti įvertintam.

Tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau nei pusė (56,1%) apklaustųjų mokinių būrelį lanko todėl, kad patinka kurti įvairius darbelius. Daugiau nei trečdalis (35,4%) respondentų teigia, kad lanko užsiėmimus, nes jų metu gali bendrauti ir praleisti laiką su draugais. Trečdaliui (31,7%) apklaustųjų pradinių klasių mokiniams patinka taip leisti laisvalaikį, kiti nori kuo daugiau sužinoti ir išmokti (28,0%), o 17,1% respondentų išmokti nori sukurti ką nors naujo.

Galima daryti prielaidą, kad jaunesniajame mokykliniame amžiuje sėkmingai lavėja vaikų vaizduotė, didėja kūrybos poreikis, vaikams svarbus socialinis bendravimas. Mokykla, taip pat įvairios neformaliojo ugdymo įstaigos įveda žmogų į labai sudėtingą, socialinių vertybių pasaulį, moko susiorientuoti kintančioje realybėje, įgyti saviugdos ir bendravimo įgūdžių. Svarbu, kad vaikas suprastų, kad auga čia ir dabar. Didelį dėmesį bendravimo ugdymui reikia skirti būtent jaunesniajame mokykliniame amžiuje. G. Butkienės (1997) teigimu mokymasis mokykloje yra ne

vien žinių, bet ir vertybių, įsitikinimų bei gyvenimo etikos, tarpusavio sugyvenimo įgūdžių mokymasis.

S. Dapkienė (2002) pabrėžia, kad labai svarbu, kad mokiniai patys pasirinktų jiems įdomią, reikšmingą veiklą, o jos organizatorius būtų sąžiningas, atsakingas bei kūrybingas asmuo. Tačiau, ne visiems mokiniams lankomi užsiėmimai yra įdomūs, tai paskatino pasidomėti, *kas nulėmė tai, kad mokiniai lanko technologijų užsiėmimus* (4 pav.).

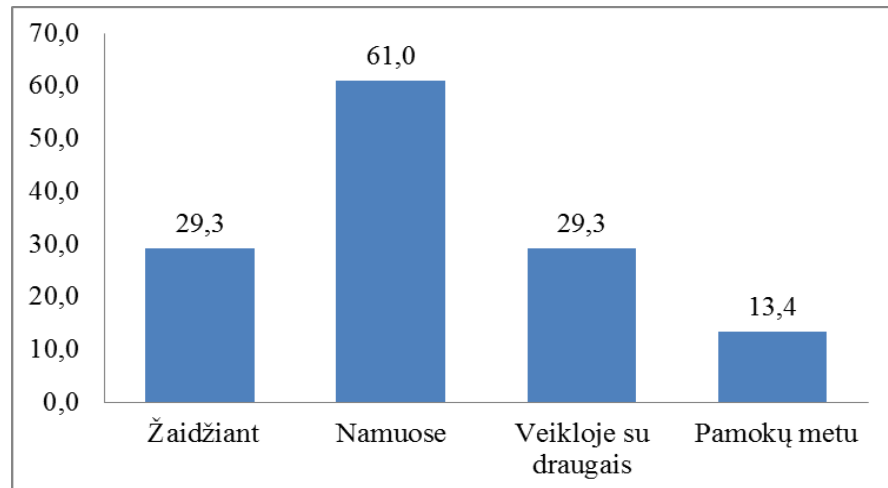
4 pav. Priežastys, paskatinusios mokinius lankyti technologijų užsiėmimus (N = 82, %)

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Apklausoje dalyvavę III – IV klasių mokiniai užsiėmimus lanko todėl, kad liepia tėvai (12,3%), lanko draugai (24,4%), bei užsiėmimų metu gali bendrauti su jais (9,8%). Kai kurie (1,2%) respondentai užsiėmimų lankymo priežastį įvardino kaip neturėjimą ką veikti po pamokų.

Galima teigti, kad pradinių klasių mokiniai būrelius lanko dėl įdomios veiklos, dėl draugų, ateities perspektyvų. Ugdytiniams aktualu smagiai, įdomiai praleisti laiką po pamokų, be to tikėtina, kad įgytos žinios ir gebėjimai bus naudingi ateityje.

Tyrimu domėtasi, *ar mokiniai žino, kur galėtų pritaikyti technologijų užsiėmimų metu įgytą patirtį ir ar ją pritaiko*. Buvo pateikti penki galimi atsakymų variantai (žr. 5 pav.).

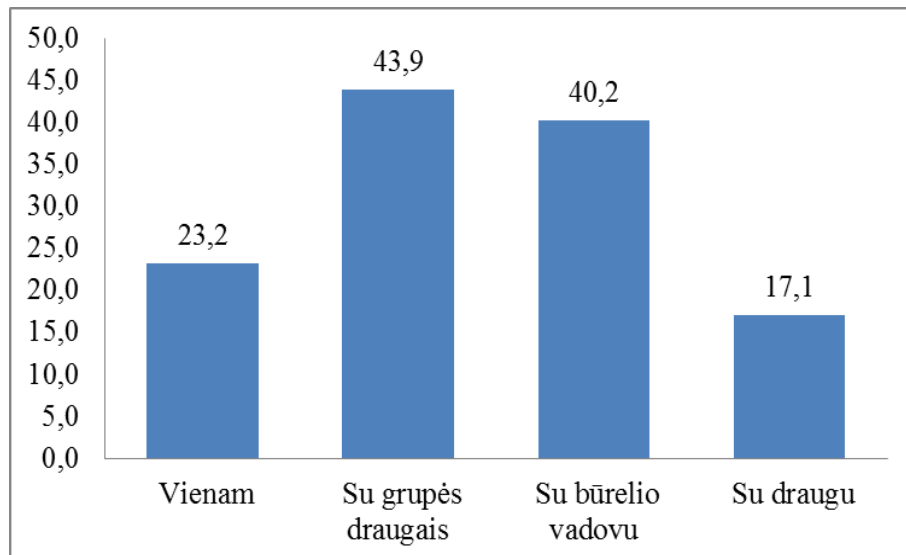

5 pav. **Technologinių žinių pritaikymas (N = 82, %)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Daugiau nei pusė (61,0%) respondentų teigia, kad įgytas žinias ir patirtį pritaiko namuose, 29,3% – žaisdami, 29,3% – veikloje su draugais, o 13,4% – pamokų metu. Technologinis ugdymas daugiau ar mažiau yra susijęs su namų aplinka, buitimi, darbo kultūros įgūdžių ir įpročių diegimu, todėl ir įgytas žinias, vaikai daugiausia pritaiko namuose: dekoruodami gyvenamąsias patalpas, puošdami savo kūrybos dirbiniais, gamindami maistą ar pan.

Tyrimu buvo siekta išsiaiškinti, *kaip mokiniams patinka dirbti technologijų užsiėmimuose* (6 pav.).

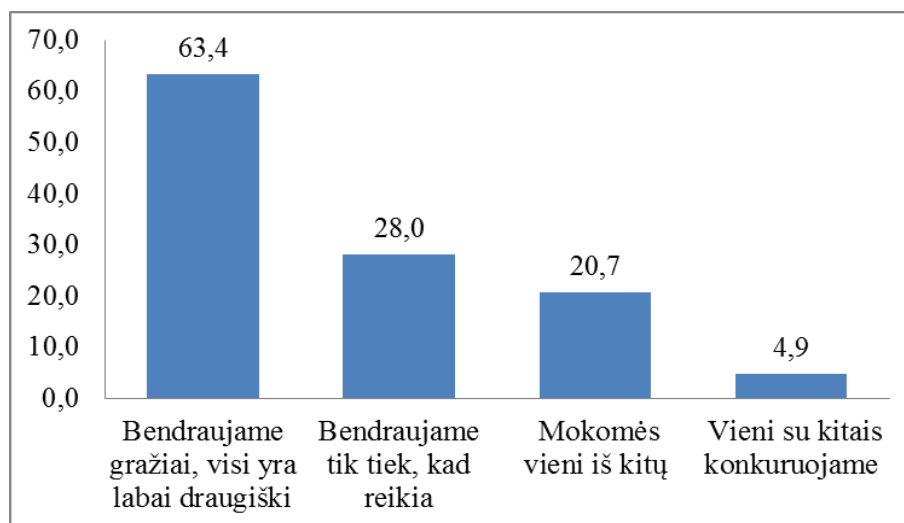
6 pav. **Technologijų užsiėmimų veiklos pobūdis (N = 82, %)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

43,9% apklaustųjų pradinį klasių mokinių nurodė, kad jiems patinka dirbti grupėse su būrelio draugais. R. Kočiūno (1998) teigimu, "grupės" – tai individų sambūris, kuris daro juos reikšmingai priklausomus vienas nuo kito, palaiko tarpusavio santykius ir siekia bendro tikslo. Galima teigti, kad vaikams patinka siekti bendrų tikslų su grupės draugais. 40,2% mokinių pažymėjo, kad jiems patinka darbas su grupės vadovu. 23,2% tiriamųjų patinka dirbti vieniems, o 17,1% dirbti su draugu.

Nurodyti veiksniai realūs ir tikėtini, tačiau ypatingai tokiam vaikų amžiaus tarpsniui būdingas bruožas – tarpusavio bendravimas su bendraamžiais, pagalba vienas kitam, taip pat kaip rodo ir gauti rezultatai, pradinį klasių mokiniams priešingai, nei paaugliams, svarbus tarpusavio bendravimas su vyresniu asmeniu, šiuo atveju būrelio vadovu, kuris jiems yra autoritetas, pavyzdys, pagalbininkas ir tuo pačiu draugas.

Pasak D. Augienės (2001) gebėjimas bendradarbiauti tampa vienu iš svarbiausių postmoderniosios visuomenės reikalavimų. Mokytojui svarbu sukurti aktyvią bendravimo, bendradarbiavimo ir mokymosi aplinką, į kurios kūrimą būtina įtraukti ir mokinius. Todėl tyrimu norėta išsiaiškinti, *kaip mokiniai bendrauja technologinių užsiėmimų metu* (žiūr. 7 pav.).

7 pav. **Mokinių bendravimas technologinių užsiėmimų metu (N = 82, %)**

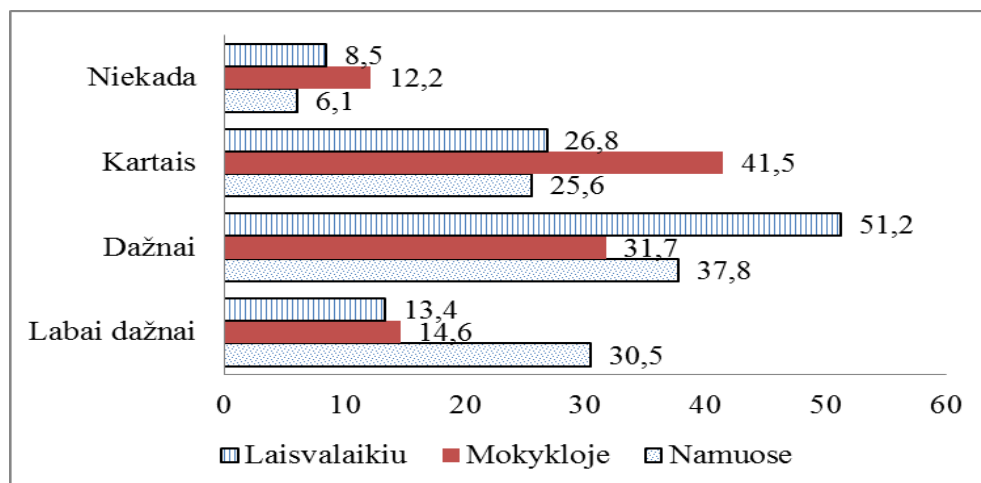
* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Daugiau nei pusė (63,4%) apklaustųjų III – IV klasių mokinių nurodė, kad grupėje bendraujama gražiai, visi yra labai draugiški. Mažiau nei trečdalis (28,0%) respondentų bendrauja tik tiek, kad reikia, 20,7% apklaustųjų mokosi vieni iš kitų ir tik 4,9% - vieni su kitais konkuruoja.

Gauti duomenys rodo, kad vaikai, lankantys technologijų būrelius, yra draugiški, bendrauja ir bendradarbiauja, padeda vieni kitiems, tačiau yra ir tokių, kurie bendrauja tik tiek, kiek

reikia. Yra ir tokių pradinukų, kurie vieni su kitais konkuruoja. Mažesnę konkuruojančių mokinių skaičių nulėmė tas, kad užsiėmimų metu vaikai nėra vertinami pažymiais, kurie skatina ugdytinių konkurenciją, tačiau noras būti pagirtiems ir išsiskirti rodo, kad grupėse esama ir lyderių, kurie nori išsiskirti, siekia maksimalių rezultatų.

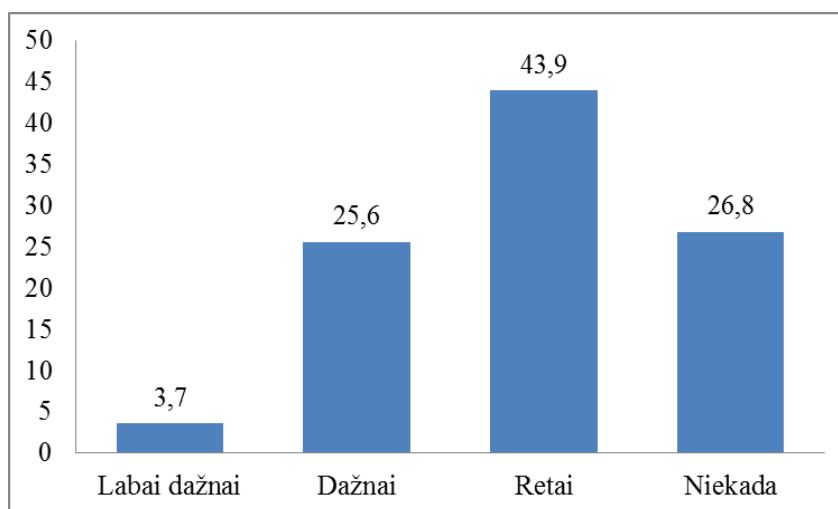
Tyrimu norėta išsiaiškinti, *ar dažnai būrelyje įgytą patirtį mokiniai taiko namuose, mokykloje, atlieka ją laisvalaikiu* (žiūr. 8 pav.).

8 pav. Neformaliojo technologinio ugdymo metu įgytos patirties pritaikymo dažnumas (N = 82, %)

Neformaliojo technologinio ugdymo būrelius lankantys mokiniai užsiėmimų metu įgytas kompetencijas ir įgūdžius geba pritaikyti praktinėje veikloje. Gauti duomenys leidžia daryti prielaidą, kad neformaliojo technologinio ugdymo veikloje įgytas žinias, gebėjimus, patirtį mokiniai ir mokytojai aptaria užsiėmimų pabaigoje. Vėliau ši patirtis sėkmingai taikoma namuose, mokykloje ar kitoje aplinkoje.

Mokinių lankymasis įvairiose parodose, muziejuose yra sėkmingo ugdymo dalis, todėl mokinių buvo klausta, *ar dažnai, su būrelio vadovu lankosi parodose, muziejuose* (žiūr. 9 pav.)

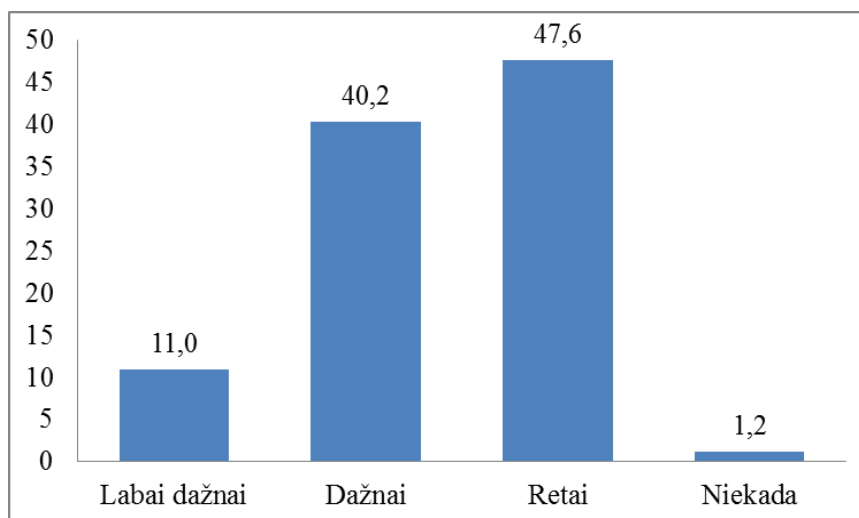

9 pav. Lankymosi parodose, muziejuose dažnumas (N = 82, %)

Tik 3,7 % apklaustųjų pradinį klasių mokinių teigia, kad parodose lankosi labai dažnai, 25,6 % lankosi dažnai, 43,9 % – retai ir 26,8 % – niekada nesilanko parodose ir muziejuose su būrelio vadovu.

Lankymasis muziejuose ir parodose atlieka svarbų ugdomąjį vaidmenį. Vaikai turi galimybę pasisemti įkvėpimo, naujos patirties, aptarti parodose ar muziejuose matytus kūrybinius darbus. Tačiau gauti duomenys rodo, kad mažiau nei pusė apklaustųjų teigia, jog parodose ar muziejuose lankosi retai, beveik trečdalis niekada nesilanko. Tai gali lemti atstumas iki muziejaus, laiko stoka, silpna pedagogų motyvacija, kai kada ir mokinių priešiškas nusiteikimas.

Išsiaiškinus, ar mokiniai lankosi su būrelio vadovu organizuojamose parodose, kitu anketos klausimu buvo siekta išsiaiškinti, o *ar dažnai organizuojamos moksleivių kūrybinių darbų parodos* (žiūr. 10 pav.).

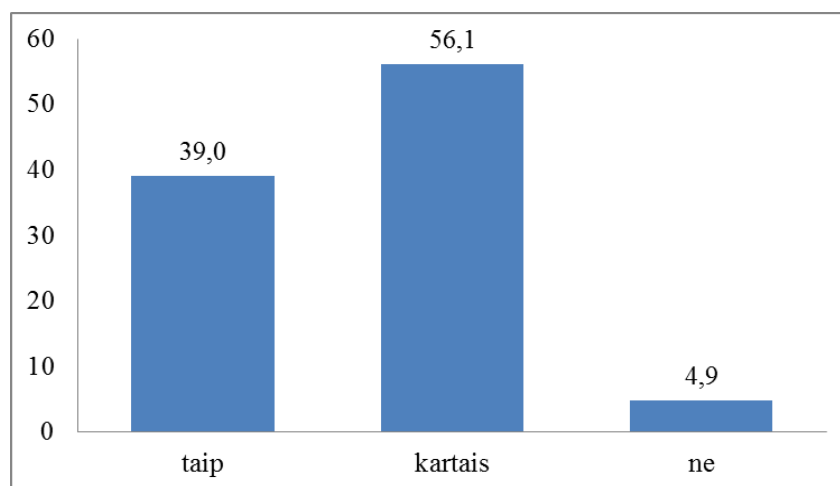

10 pav. Mokinių kūrybinių darbų parodų organizavimo dažnumas (N = 82, %)

11,0 % pažymėjo, jog jų kūrybinių darbų parodos organizuojamos labai dažnai, daugiau nei trečdalis 40,2 % teigia, kad organizuojamos dažnai, beveik pusė 47,6 % mokinių pažymėjo, jog organizuojamos retai ir 1,2 %, kad jų darbų parodos neorganizuojamos niekada.

Gauti rezultatai rodo, kad mokinių meninių darbų parodos organizuojamos retai. Tai galėjo lemti mokytojų neorganizuotumas, nesusidomėjimas, pasyvumas, laiko stoka. Daugiau nei trečdalis apklaustųjų pradinį klasių mokinių nurodė, kad jų kūrybinių darbų parodos organizuojamos dažnai. Galima teigti, kad pradinį klasių mokinių kūrybinių darbų parodų organizavimas priklauso nuo būrelio vadovo, jo turimų kompetencijų, gebėjimo ir siekio sudominti mokinius, skatinti jų motyvaciją.

Paskutiniuoju anketos klausimu buvo siekta išsiaiškinti, *ar užsiėmimų pabaigoje mokiniai ir mokytojai aptaria tai ką išmoko* (11 pav.).

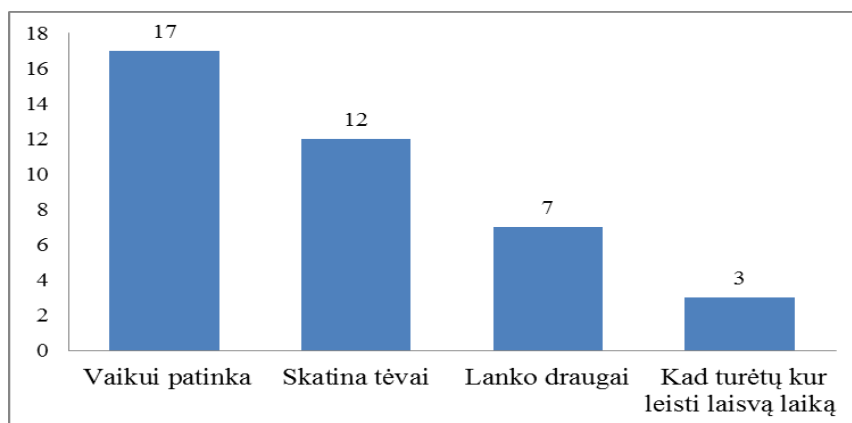
11 pav. Įgytos patirties aptarimas neformaliojo technologinio ugdymo veikloje (N = 82, %)

Daugiau nei trečdalis (39,0 %) respondentų teigia, jog įgytą veiklos metu patirtį užsiėmimų pabaigoje aptaria su būrelio vadovu, daugiau nei pusė (56,1 %) pažymėjo, kad aptaria kartais ir 4,9 % nurodė, jog niekada neaptaria.

Galima daryti prielaidą, kad įgyta patirtis rečiau ar dažniau aptariama baigiantis technologinio ugdymo užsiėmimams. Aptarimų metu mokiniai suvokia, ko išmoko, kodėl įgyta patirtis yra reikalinga, kur ją galės pritaikyti ateityje. Per aptarimą ugdytiniai įvertina savo atliktą darbą, išsiaiškina jo svarbą.

2.3. Pedagogų anketinės apklausos rezultatų analizė

Pirmuoju anketos klausimu buvo siekta išsiaiškinti, *pedagogų nuomonę, kodėl mokiniai lanko neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimus* (žiūr. 12 pav.).

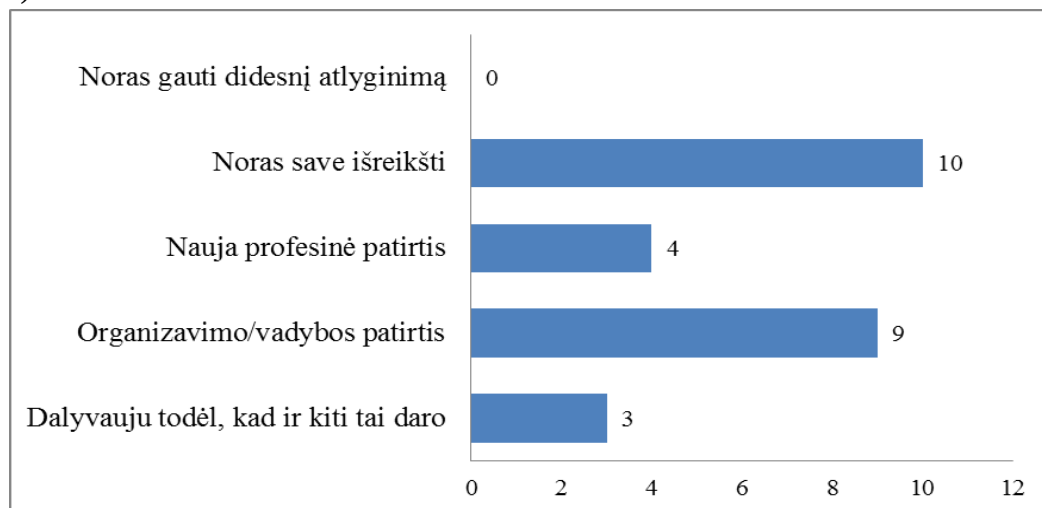

12 pav. **Mokinių būrelių lankymo motyvai, mokytojų nuomonė (N = 17)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Visi apklaustieji pedagogai teigia, jog mokiniai lanko neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimus, nes jiems patinka. Daugiau nei pusė (12) respondentų mano, kad vaikus lankyti būrelį skatina tėvai, mažiau nei pusė (7) pažymėjo, kad mokiniai lanko užsiėmimus, nes lanko jų draugai, o 3 apklaustieji įsitikinę, kad vaikų lankymo motyvas – turėti, kur leisti laisvalaikį.

Mokytojai, norėdami kokybiškai atlikti darbą, turi turėti svarbius tam motyvus. Todėl norėta sužinoti, *kokie motyvai skatina mokytojus dirbti neformaliojo technologinio ugdymo srityje* (žiūr. 13 pav.).

13 pav. **Mokytojų motyvai skatinantys dirbti neformaliojo technologinio ugdymo srityje (N = 17)**

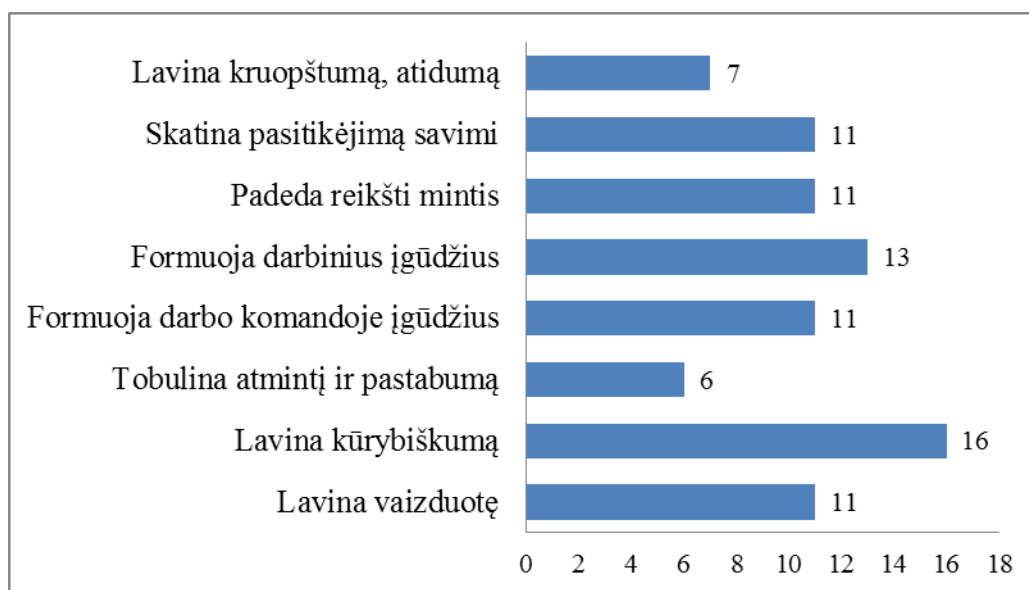
* Pastaba: mokytojams buvo galima pasirinkti po kelis atsakymo variantus

Net 10 mokytojų kaip motyvą įvardijo norą išreikšti save, daugiau nei pusė (9) respondentų akcentavo organizavimo/vadovavimo patirtį, 4 - naują profesinę patirtį. 3 pažymėjo,

jog dalyvauja todėl, kad ir kiti tai daro, nei vienas respondentas nenurodė, kad dirba neformaliojo technologinio ugdymo srityje dėl noro gauti didesnę atlyginimą.

Gauti duomenys leidžia daryti prielaidą, kad svarbiausi motyvai, skatinantys pedagogus dirbti neformaliojo technologinio ugdymo srityje, yra noras išreikšti save, organizavimo/vadybos patirtis. Kad veikla būtų produktyvi, svarbus mokytojo atsidavimas darbui, turimos kompetencijos, noras dirbti.

Trečiuoju klausimu norėta sužinoti *kokias vaiko savybes ugdo neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimai* (žiūr. 14 pav.).

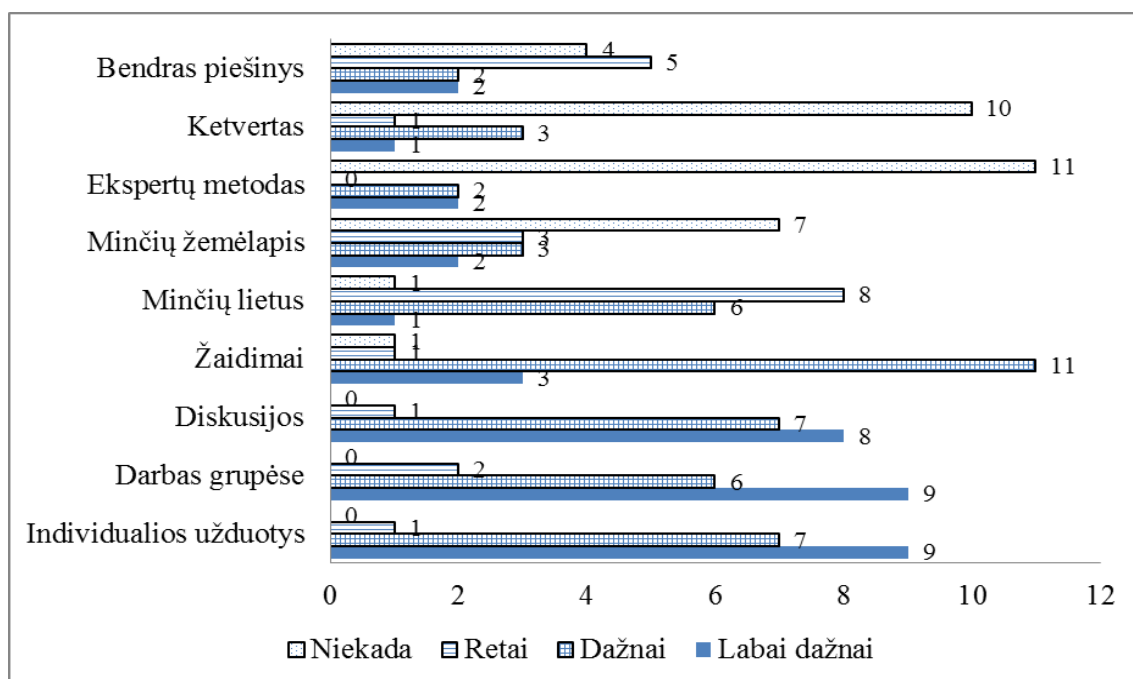
14 pav. **Vaiko savybės, kurias ugdo neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimai (N = 17)**

* Pastaba: mokytojams buvo galima pasirinkti po kelis atsakymo variantus

Dauguma (16) apklaustųjų pedagogų teigia, kad neformalusis technologinis ugdymas lavina kūrybiškumą, 13 - formuoja darbinius įgūdžius, daugiau nei pusė (11) nurodė, kad skatina pasitikėjimą savimi, formuoja darbo komandoje įgūdžius (11) lavina vaizduotę (11), daugiau nei trečdalis (6) mano, kad neformalusis technologinis ugdymas tobulina atmintį ir pastabumą, ir 7 - lavina kruopštumą, atidumą.

Pateikti pedagogų teiginiai rodo neformaliojo technologinio ugdymo reikšmingumą bei svarbą. Tai patvirtina, kad svarbu yra išugdyti savarankišką, kūrybišką, pasiruošusią profesinei veiklai, bendraujančią ir bendradarbiaujančią asmenybę, o neformalusis technologinis ugdymas apima minėtus veiksnius bei jų ugdymą.

Tyrimu norėta išsiaiškinti, *kokius metodus ugdymo metu vadovas naudoja būrelyje* (žiūr. 15 pav.).

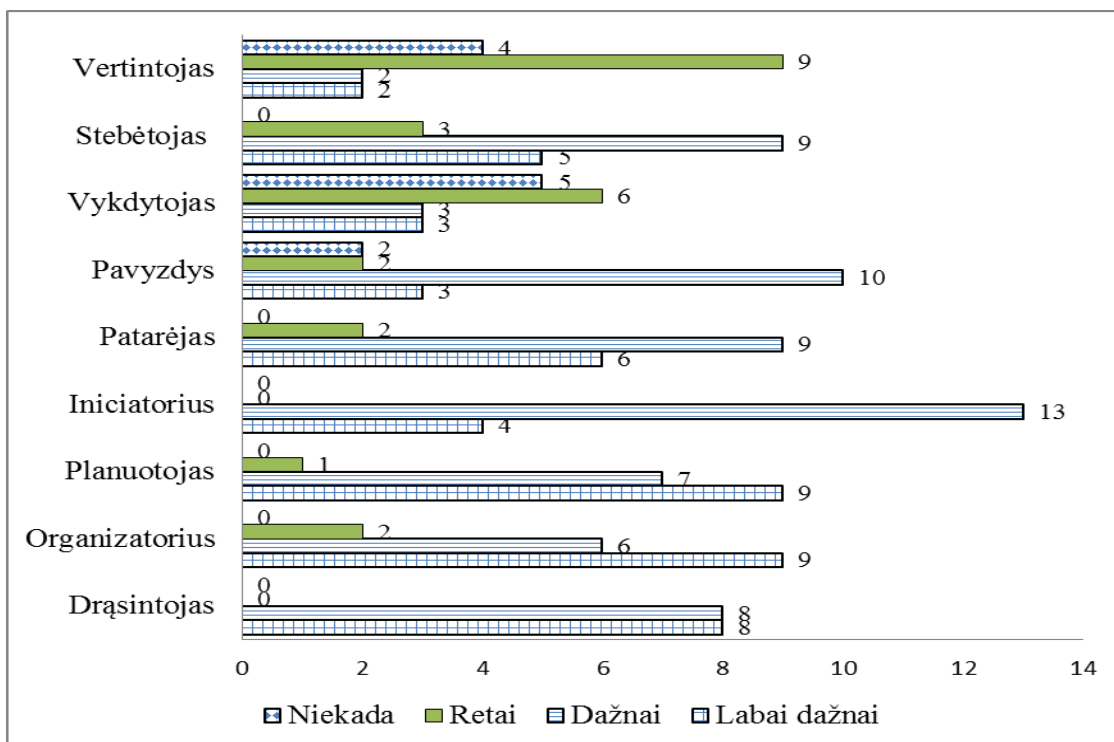
15 pav. **Technologijų užsiėmimuose naudojamų metodų dažnumas (N = 17)**

Pasak N. Strazdienės (2006), mokytojai turėtų gebėti lanksčiai taikyti ugdymo metodus bei jų kombinacijas. Tai padėtų jiems siekti sudėtingų ir įvairiapusių šiandienos ugdymo tikslų. Būtina taikyti ne pavienius metodus, bet racionaliai sudarytus jų rinkinius.

Apklaustieji pedagogai naudoja įvairius metodus technologijų užsiėmimų metu. Vieni pažymėjo, jog labai dažnai taiko darbą grupėse (9), diskusijas (8) ir individualias užduotis (9), kiti (11) dažnai taiko žaidimų metodą bei minčių lietų (6). Tačiau dauguma (11) atsakiusiųjų netaiko ekspertų metodo ir ketverto (10).

Galima daryti prielaidą, kad pedagogai labai dažnai naudoja tradicinį ugdymo metodą – individualias užduotis. Šis metodas ugdytojams yra gerai žinomas, lengvai organizuojamas, kontroliuojamas. Dažnai taikomi žaidimo bei diskusijų metodai, suteikiantys galimybę mokiniams pasidalinti mintimis su bendraklasiais, bei pajvairinantys jų darbą.

Tyrimu domėtasi, *kokią vaidmenį pedagogas atlieka užsiėmimų metu* (žiūr. pav. 16).

16 pav. Mokytojo vaidmuo organizuojant užsiėmimus (N = 17)

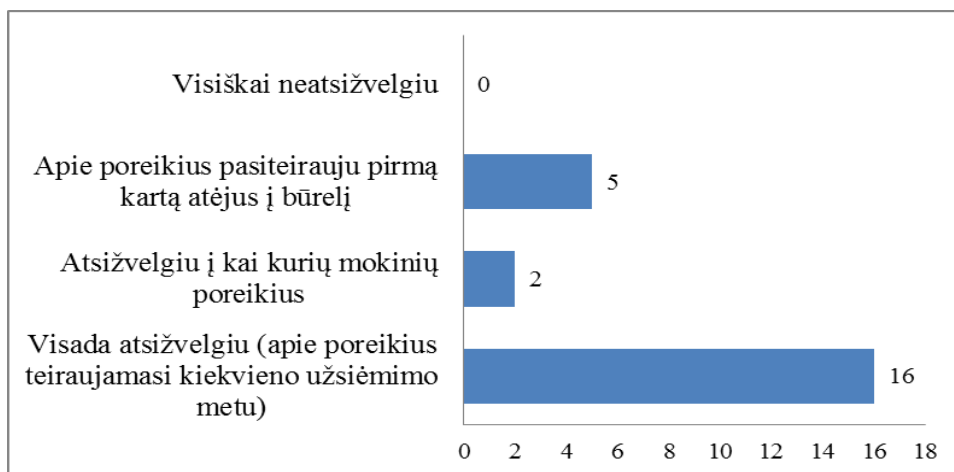
Tiek mokytojas, tiek mokinys būdami svarbūs ugdymo proceso dalyviai, daro didelį poveikį vienas kitam. Mokytojas tampa konsultantu, tarpininku tarp moksleivio ir pasaulio kultūros tuo darydamas įtaką mokinio asmenybės formavimuisi (Augienė, 2001).

E. Varnagirytė (2009) teigimu neformalaus ugdymo sėkmė dažnai priklauso nuo gražių pedagogo ir mokinių tarpusavio santykių, gero psichologinio klimato, bendravimo pobūdžio, nes atvirai bendraudamas kiekvienas narys gali ne tik tinkamai atsiskleisti, realizuoti save bendraamžių rate, bet ir mokosi būti tolerantiškas kitiems.

Labai dažnai, apklaustieji pedagogai atlieka organizatoriaus (9) vaidmenį. Beveik pusė (8) respondentų pažymėjo, jog labai dažnai jie yra mokinių drąsintojai ir veiklos planuotojai (9). Daugiau nei pusė (10) yra pavyzdys mokiniams, patarėjas (9). Dauguma (13) nurodė, kad dažnai imasi iniciatoriaus vaidmens. Rečiau vykdytojo (3) ir vertintojo (2) vaidmenų.

Mokytojas neformaliojo ugdymo metu atlieka daug vaidmenų: nuo palaikytojo ir drąsintojo iki stebėtojo bei vertintojo. Pedagogui savo profesinėje veikloje tenka suvaidinti daug vaidmenų, kurie reikalauja atitinkamų įgūdžių. Mokytojas padėjėjas ar patarėjas savo žinias ir įgūdžius taiko padėdamas mokiniams įveikti problemas, kurios kyla atliekant vienokias ar kitokias užduotis.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, *ar neformaliojo technologinio ugdymo metu atsižvelgiama į vaikų poreikius* (žiūr. 17 pav.).

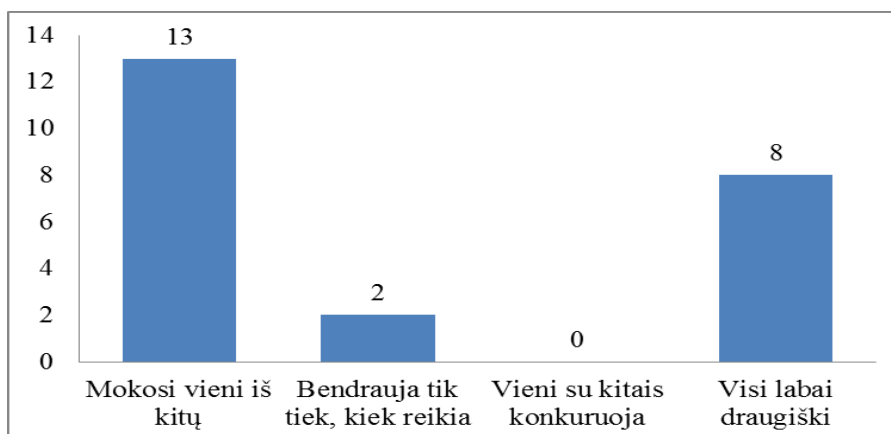

17 pav. **Vaikų poreikių paisymas neformaliojo technologinio ugdymo metu (N = 17)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Dauguma (16) respondentų visada atsižvelgia į mokinių poreikius, beveik trečdalis (5) apklaustųjų apie mokinių poreikius pasiteirauja pirmą kartą atėjus į būrelį, ir tik pora (2) atsižvelgia tik į kai kurių mokinių poreikius. Tai rodo, kad tiriamieji žino, kad būtina bei svarbu atsižvelgti į ugdytinių poreikius, nes vieni mokiniai dirba lėtesniu tempu, jų galimybės labiau ribotos, nei kitų ugdytinių. Siekiant, kad neformalusis ugdymas būtų efektyvesnis, jei yra tam galimybės, būtina kuo daugiau atsižvelgti į vaikų galimybes, jų individualias savybes.

Išsiaiškinus, kaip mokiniai vertina savo bendravimą su kitais, mokytojų buvo klausama, *kaip jų manymu, mokiniai vieni su kitais bendrauja būrelyje* (žiūr. 18 pav.).

18 pav. **Mokinių bendravimo būrelyje būdai (N = 17)**

13 apklaustųjų teigia, kad mokiniai mokosi vieni iš kitų, beveik pusė (8) nurodė, jog mokiniai yra draugiški, ir 2 respondentai mano, kad mokiniai bendrauja tik tiek, kiek reikia.

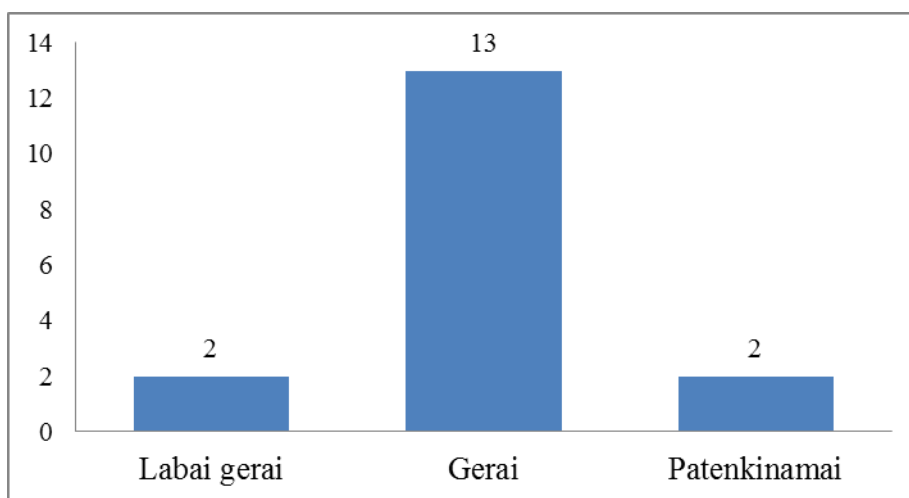
Galima daryti prielaidą, kad mokytojai nepastebi jokios konkurencijos tarp mokinių, nors, kaip rodo atliktis tyrimas, tarp pradinių klasių mokinių konkurencijos šiek tiek esama. Kad apklaustieji mokytojai nepastebi jokios konkurencijos, galėjo lemti tai, jog mokiniai pakankamai draugiškai vieni su kitais bendrauja ir bendradarbiauja, nuslėpdami savo norą išsiskirti.

Pedagogų buvo klausiama, *ar jiems patinka aplinka, kurioje jie dirba ir ar jos pritaikytos darbui*. Klausimas buvo atviro tipo, todėl išskirti du atsakymai pagal pasikartojimo dažnumą.

Mokymosi aplinka – tai laiko ir erdvės ribojama visuma veiksnių, lemiančių ugdymo proceso dalyvių gerovę fiziniu, psichiniu, dvasiniu, intelektiniu, emociniu ir socialiniu požiūriais, taip pat dalyvių asmenybės tapsmą ir jų sveikatą (Kučinskas, 2004).

Paaikškėjo, kad dauguma (12) apklaustųjų yra patenkinti aplinka, kurioje dirba, tačiau beveik trečdalis (5) pažymėjo, kad patalpos galėtų būti erdvesnės, labiau pritaikytos neformaliajam technologiniam ugdymui.

Respondentų buvo klausiama, *kaip jie vertina vaikų įgytus technologinius gebėjimus*. Klausimas buvo atviro tipo, todėl buvo išskirti trys atsakymai, pagal pasikartojimo dažnumą. (žiūr. 19 pav.).

19 pav. **Vaikų įgytų technologinių gebėjimų užsiėmimų metu vertinimas (N = 17)**

Dauguma (13) apklaustųjų gerai vertina mokinių įgytus gebėjimus užsiėmimų metu, 2 – labai gerai ir 2 – patenkinamai.

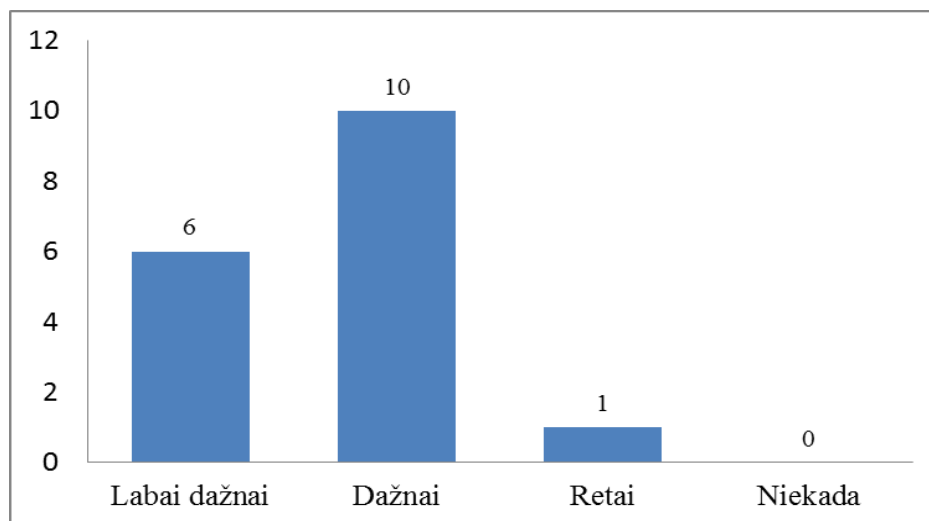
Galima daryti prielaidą, kad vaikai užsiėmimų metu įgyja technologinių gebėjimų, kurie ne tik padeda aktyviau suvokti užsiėmimų svarbą, jų specifiką, bet ir leidžia geriau orientuotis atliekant įvairius darbelius užsiėmimų metu, padeda savarankiškai gilinti žinias.

Buvo domėtasi, *ar pedagogai su mokiniais dažnai dalyvauja meninėje projektinėje veikloje.*

Kaip teigia J. R. Šinkūnienė (2003), dalyvavimas projektinėje veikloje bei moksleivių kūrybiškumo ugdymas siejamas su žmonių visuomeniškumu – gebėjimu įdėmiau pažvelgti, subtiliau suvokti tikrovę, pažinti tai, kas nepažįstama.

Visi respondentai pažymėjo, jog su mokiniais dažnai dalyvauja meninėje projektinėje veikloje. Dalyvavimas meninėje projektinėje veikloje yra svarbus, nes skatina mokinius dar labiau domėtis atliekama veikla, padeda gilinti žinias ir praktinius gebėjimus, sudaro galimybes išmėginti naujus dalykus, eksperimentuoti.

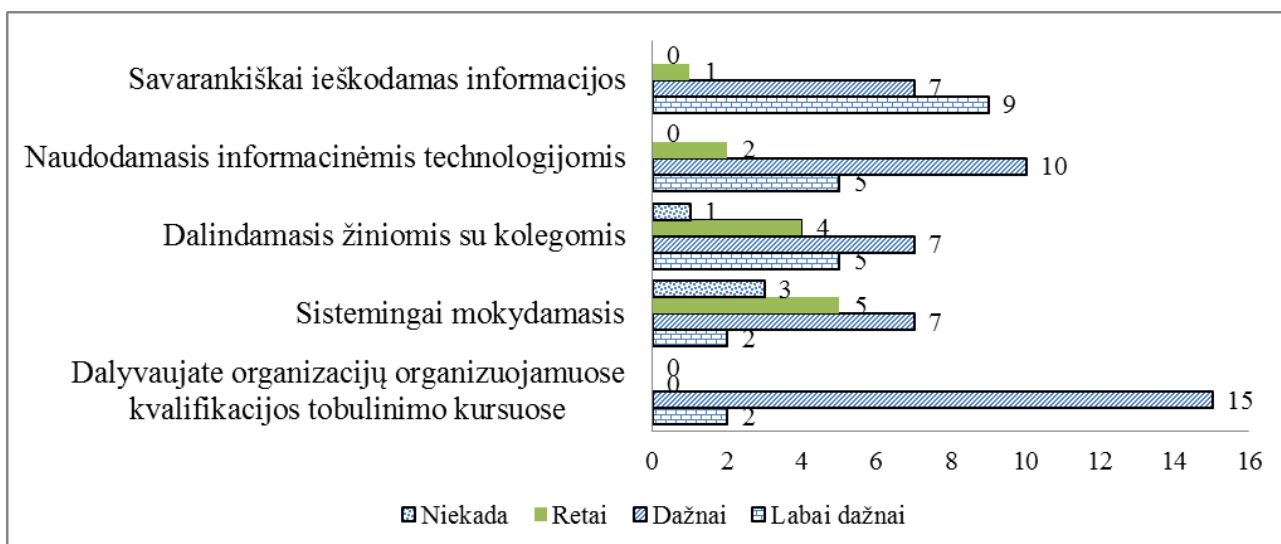
Į klausimą, *ar dažnai užsiėmimo pabaigoje aptariate su mokiniais tai, ką išmokote, kūrybos rezultatus*, atsakymai pasiskirstė taip (žiūr. 20 pav.).

20 pav. Kūrybos rezultatų aptarimo su mokiniais dažnumas (N = 17)

Daugiau, nei pusė (10) apklaustųjų pedagogų dažnai aptaria rezultatus užsiėmimo pabaigoje, labai dažnai aptaria daugiau nei trečdalis (6) respondentų ir retai kada aptaria tik 1 pedagogas. Įgytos patirties aptarimas yra svarbus mokiniams. Aptarimo metu ugdytiniai lengviau suvokia, ko išmoko, kam ši veikla yra reikalinga, kur ją galės pritaikyti ateityje. Per aptarimą ugdytiniai įvertina savo atliktą darbą, išsiaiškina jo reikšmingumą. Tai, kad didžioji dauguma apklaustųjų pažymėjo, jog aptaria su mokiniais užsiėmimo pabaigoje rezultatus, leidžia daryti prielaidą, kad mokytojai suvokia rezultatų aptarimo kiekvieno užsiėmimo pabaigoje svarbą.

Norėta sužinoti, *kaip respondentai dažniausiai tobulina savo kompetencijas, siekdami gerinti neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimų organizavimą* (žiūr. 21 pav.).

21 pav. Mokytojų kompetencijų gerinimas organizuojant neformalųjį technologinį ugdymą (N = 17)

Mokytojui jo profesinėje karjeroje keliama vis nauji reikalavimai. Tai profesionalėjimas ir darbo intensyvėjimas, kuris reiškia mokytojo vaidmens išaugimą ir kaitą didėjant jo profesiniam meistriškumui (Augienė, 2001).

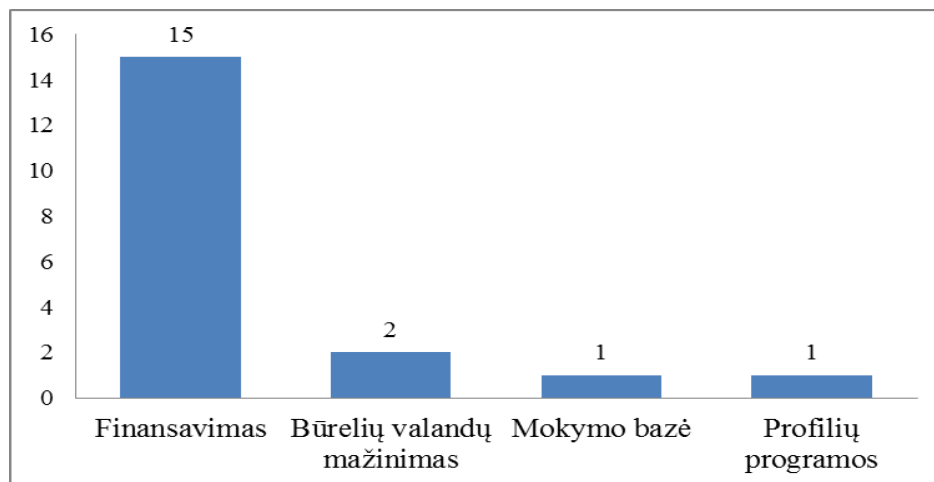
Siekiant išsiaiškinti, kaip pedagogai vertina savo veiklos ir tobulinimo kompetencijas, tiriamiesiems pateikti penki kompetencijų tobulinimo būdai: savarankiškas informacijos ieškojimas, naudojimas informacinėmis technologijomis, dalinimasis žiniomis su kolegomis, sistemingas mokymasis ir dalyvavimas organizacijų organizuojamuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose.

Daugiausia pedagogų (15) pažymėjo, jog dažnai tobulina savo kvalifikaciją dalyvaudami kursuose, daugiau nei pusė (10) dažnai naudojami informacinėmis technologijomis, taipogi daugiau nei pusė (9) labai dažnai tobulina savo kvalifikaciją savarankiškai ieškodami informacijos.

Apklaustieji mokytojai visada ar dažnai tobulina savo žinias bei kompetencijas. Vieni labiau linkę dalyvauti organizuojamuose kvalifikacijos tobulimo kursuose, kiti naudotis informacinėmis technologijomis. Pedagogai retai tobulina savo žinias sistemingai mokydami ir dalindami žiniomis su kolegomis. Tai gali lemti laiko stoka, nenoras, pasyvumas, tik dalykinis ir būtinas bendravimas su kolegomis.

Paskutiniu klausimu buvo siekta išsiaiškinti, *kokios kyla problemos organizuojant neformalųjį technologinį ugdymą ir buvo prašoma pateikti šių problemų sprendimo būdą (-ų)* (žiūr. 22 pav.). Klausimas buvo atviro tipo, todėl pagal pasikartojančių atsakymų dažnumą išskirtos keturios kylančios problemos. Dėl respondentų nesusidomėjimu organizuojamu tyrimu, laiko stoka

ar kitų priežasčių, penki apklaustieji neatsakė į šį klausimą, o galimų sprendimo būdų nepasiūlė nei vienas pedagogas.

22 pav. **Problemų, kylančių organizuojant neformalųjį technologinį ugdymą (N = 17)**

* Pastaba: dauguma respondentų pateikė po kelis atsakymo variantus

Dauguma (15) mokytojų pažymėjo, jog didžiausia problema yra prastas finansavimas. Kitos problemos: būrelių valandų mažinimas (2), mokymo bazė (1) ir profilių programos (1).

Pasak V. Adomaitienės ir kt. (2001) aktualiausios papildomojo ugdymo organizavimo problemos: finansavimo trūkumas, prasta mokyklų materialinė bazė, pedagogų iniciatyvos stoka, moksleivių pasyvumas ir nemokėjimas pasirinkti sau tinkamos veiklos.

Remiantis tyrimo duomenimis ir kitais autoriais, galima daryti prielaidą, kad neformaliojo technologinio ugdymo problema išlieka ta pati – finansavimas. Manytume, kad ši problema aktuali, ne tik tyrime dalyvavusiai įstaigai, bet ir kitoms Lietuvos Respublikos neformaliojo ugdymo įstaigoms.

IŠVADOS

Teorinės dalies:

1. Neformalusis ugdymas yra reglamentuotas LR švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintais dokumentais, kurie užtikrina neformaliojo ugdymo kokybę ir prieinamumą.
2. Technologinis ugdymas neformalioje veikloje padeda besimokantiems įgyti visuomenei bei individui reikšmingų, reikalingų technologinių ir bendrųjų kompetencijų. Organizuojant technologinį ugdymą nepamokinėje veikloje labai svarbus yra vadovo vaidmuo. Jis turi tinkamai vadovauti ir organizuoti mokinių darbinę veiklą, skatinti nepamokinės veiklos efektyvumą, veiksmingumą bei kūrybingumą, betarpiškai bendrauti ir bendradarbiauti su mokiniais.

Tyrimo rezultatai rodo, kad:

3. Dauguma apklaustųjų pedagogų teigia, kad neformalusis technologinis ugdymas lavina pradinių klasių mokinių kūrybiškumą, formuoja darbinius įgūdžius, skatina pasitikėjimą savimi, padeda reikšti mintis, formuoja darbo komandoje įgūdžius, lavina vaizduotę.
4. Dauguma mokytojų, organizuodami nepamokinę veiklą, atsižvelgia į mokinių poreikius ir apie juos teiraujasi kiekvieno užsiėmimo metu.
5. Pedagogų nuomone būtina gerinti materialinę bazę. Tai padėtų organizuoti patrauklesnę, bei įdomesnę būrelių veiklą, suteiktų galimybę apsirūpinimas reikiamomis darbo bei kūrybos priemonėmis.
6. Pradinių klasių mokiniai neformaliojo technologinio ugdymo metu įgytą patirtį dažnai pritaiko laisvalaikio ar namuose.

REKOMENDACIJOS

Technologijų būrelių vadovams:

1. Organizuojant technologijų būrelių veiklą, taikyti įvairesnius metodus: diskusijas, žaidimus, ketvertą, „minčių lietu“, bendrą piešinį. Dažniau dirbti grupėse ar mažų grupelių metodu, nes tai skatina bendravimą ir bendradarbiavimą.
2. Dažniau tobulintis ir kelti savo kvalifikaciją, užsiimti savišvieta, keistis informacija su kolegomis.
3. Įvairinti užsiėmimų veiklą. Dažniau lankytis muziejuose, parodose, organizuoti ugdytinių kūrybinių darbų parodas.
4. Patrauklia bei originalia savireklama sudominti ir paskatinti kuo daugiau mokinių lankyti technologijų būrelius.
5. Bandyti įvairiais būdais gerinti finansinę padėtį: rengti muges, parodas, ieškoti rėmėjų, prašyti ugdytinių tėvų paramos.

LITERATŪRA

1. Adomaitienė V., Lesauskienė A. (2001). Popamokinės veiklos organizavimas Šiaulių miesto mokyklose: apžvalga ir perspektyvos. Socialinis ugdymas: papildomojo ugdymo situacija ir perspektyvos. Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
2. Aramavičiūtė V. (2005). *Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda*. Vilnius: Gimtasis žodis.
3. Augienė D. (2001). Pedagoginės sąveikos ugdymo procese istorinė raida ir šiandienos tendencijos. Socialinis ugdymas: papildomojo ugdymo situacija ir perspektyvos. Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
4. Britton E. (2005). *Bringing Technology Education Into K-8 Classrooms: a Guide to Curricular Resources About the Designed World*. A Joint Publication.
5. Butkienė, G. (1997). *Kaip pasirinkti mokymo metodą*. Mokykla.
6. Butkienė G., Kepalaitė A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
7. Dapkienė S. (2002). *Papildomojo ugdymo formos*. Šiauliai: Litera.
8. Darbų ir buities kultūros mokymo bendrojo lavinimo mokykloje problemos. (1996). Šiauliai.
9. Dėl technologinio ugdymo kaitos. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija. [žiūrėta 2012-01-17]. Prieiga per internetą: <http://www.pedagogika.lt/puslapis/naujienos/del_techn_ugd_pag_mok.pdf>
10. Dzenuškaitė S. (1991). *Mokinių nepamokinės veiklos tobulinimas*. Vilnius: PMTI.
11. Gailienė D., Bulotaitė L., Strulienė N. (1996). *Aš myliu kiekvieną vaiką*. Vilnius: valstybinis leidybos centras.
12. Galkauskas J. (1987). *Aktualūs darbinio mokymo metodikos klausimai*. Vilnius: Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija.
13. Galkauskas J. K. (2000). *Darbų ir buities kultūros didaktikos pagrindai*. Kaunas: Šviesa.
14. Grabauskienė A., Morkytė J. (1997). *Dailė ir darbeliai I – IV klasėje*. Kaunas: Šviesa.
15. Grabauskienė A. (1990). *Vaikų darbinės veiklos organizavimas ikimokyklinėse įstaigose*. Vilnius: Lietuvos TSR liaudies švietimo ministerijos Redakcinė-leidybinė taryba.
16. Grabauskienė A., Vasiliauskas R. (1985). *Pokalbiai apie darbinį auklėjimą*. Kaunas: Šviesa.
17. Gučas A. (1990). *Vaiko ir paauglio psichologija*. Kaunas: Šviesa.
18. Jovaiša L. (2003). *Hodegetika*. Vilnius: Agora.
19. Jovaiša L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.

20. Kernytė A. (2004) Dorinis mokinių ugdymas pamokoje ir popamokinėje veikloje. Mokslinės metodinės konferencijos pranešimų medžiaga. Vilnius, 2004 m. kovo 23 – 26 d. LAMUC
21. Kiliuvienė D. (2006). *Integruotasis ugdymas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
22. Kočiūnas R. (1998). *Psichoterapinės grupės: teorija ir praktika*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
23. Kučinskas V. (2004). *Sveikos ugdymo aplinkos ergonomika. Tiltai*. Priedas: Kūno kultūros ir sveikatos ugdymo šiuolaikinės problemos.
24. Krasauskienė R. (2005). *III - IV gimnazijos klasių mokinių nuostatų į meninio ugdymo dalykus formavimosi ypatumai. Pedagogika*.
25. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir bendrojo išsilavinimo standartai. XI - XII klasės. Vilnius: Švietimo plėtotės centras, 2002. Prieiga per internetą:
< www.upc.smm.lt/suzinokime/bp/bps/techivad.doc>
26. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. [žiūrėta 2012-01-09]. Prieiga per internetą:
<http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=214236>
27. Lietuvos švietimo koncepcija. [žiūrėta 2012-01-09]. Prieiga per internetą:
<<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija1.htm#2>>
28. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija. [žiūrėta 2012-01-16]. Prieiga per internetą:
<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=269178&p_query=>>
29. Maceina A. (1990). *Pedagoginiai raštai*. Kaunas: Šviesa.
30. Pileckaitė – Markovienė M., Nasvytienė D., Bumblytė D. (2004). *Vystymosi psichologija: vaikystė*. Vilnius: Enciklopedija
31. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos. [žiūrėta 2012-02-08]. Prieiga per internetą:
< <http://www.pedagogika.lt/index.php?-469374926>>
32. Rajeckas V. (2004). *Pedagogikos pagrindai*. Vilnius: Parama.
33. Strazdienė N.(2006). *Technologinis ugdymas pradinėje mokykloje*. Klaipėda: KU leidykla.
34. Statauskienė L. (2009). *Technologinio ugdymo įvadas*. Vilnius: VPU leidykla.
35. Šinkūnienė, J. R. Meninis socialinis projektas. Socialinis interakcinis modelis: integracija bendradarbiaujant meninėje veikloje / metodinė priemonė. Vilnius: UAB ciklonas, 2003.
36. Širiakovienė A. (1997). Darbinio mokymo koncepcijos lietuvių pedagogų darbuose. *Acta pedagogica Vilnensia*, 4, p. 67 – 75.
37. Širiakovienė A. (2005). Papildomojo darbinio (technologinio) ugdymo kaita Lietuvoje. *Acta pedagogica Vilnensia*, 15, p. 143 – 147.
38. Tarptautinių žodžių žodynas. (2001). Vilnius

39. Tarptautinių žodžių žodynas. (2002). Vilnius
40. Technologinio ugdymo koncepcija. [žiūrėta 2012-01-17]. Prieiga per internetą: <http://www.pedagogika.lt/puslapis/naujienos/TUkonc.pdf>
41. Urbietis P. (2005). *Darbinis (technologinis) ugdymas Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje (1918–2003)*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
42. Vaikų užimtumo organizavimas. [žiūrėta 2012-01-17]. Prieiga per internetą: <http://www.lspa.lt/uploads/files/48f913e35f.pdf>
43. Vaitkevičius J. (1982). *Moksleivių mokymosi ir laisvalaikio problemos*. Vilnius: Mokslas.
44. Varnagirytė E. (2009). *Neformalaus ugdymo organizavimo ypatumai gimnazijoje: metodinių principų raiška*. Magistro darbas. VDU.
45. Zambacevičienė E. P. (2006). *Vaiko psichologinis pažinimas*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
46. Zaleskienė I. (1994). *Moksleivių papildomas ugdymas*. Vilnius: Pedagogikos institutas.

PRIEDAI

ANKETA NEFORMALIOJO UGDYMO PEDAGOGAMS

Gerbiamas respondente,

Tyrimą atlieka Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto IV kurso studentė, Rūta Šulcaitė. Norėčiau sužinoti Jūsų nuomonę apie neformalaus technologinio ugdymo galimybes III – IV klasėse. Jūsų nuoširdūs atsakymai bus panaudoti rengiant bakalauro darbą.

Apklausa yra ANONIMINĖ. Darbe bus skelbiami tik apibendrinti tyrimo duomenys.

Jūsų atsakymai yra labai svarbūs, todėl prašau atsakyti į kiekvieną žemiau pateiktą teiginį. Jums labiausiai tinkantį variantą pažymėkite „X“ arba parašykite savo nuomonę.

Amžius:

- ☐ Iki 26 m.;
- ☐ 26 – 35 m.;
- ☐ 36 – 45 m.;
- ☐ 46 – 55 m.;
- ☐ 56 ir daugiau.

Pedagoginio darbo stažas:

- ☐ Iki 5 metų;
- ☐ 6 – 10 metų;
- ☐ 11 – 20 metų;
- ☐ 21 – 30 metų;
- ☐ 31 ir daugiau.

Kvalifikacinė kategorija:

- ☐ mokytojas;
- ☐ vyresnysis mokytojas;
- ☐ mokytojas metodininkas;
- ☐ mokytojas ekspertas.

1. Jūsų nuomone, kodėl vaikai lanko neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimus?

- ☐ Vaikui patinka;
 - ☐ Skatina tėvai;
 - ☐ Lanko draugai;
 - ☐ Kad turėtų kur leisti laisvą laiką;
 - ☐ Kita.....
-

2. Kokie motyvai skatina Jus dirbti neformaliojo technologinio ugdymo srityje? (Galimi keli variantai)

- Dalyvauju todėl, kad ir kiti tai daro;
- Organizavimo/vadybos patirtis;
- Nauja profesinė patirtis;
- Noras save išreikšti;
- Noras gauti didesnį atlyginimą;
- Kita.....

3. Kokias vaiko savybes ugdo neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimai? (Galimi keli variantai)

- Lavina vaizduotę;
- Lavina kūrybiškumą;
- Tobulina atmintį ir pastabumą;
- Formuoja darbo komandoje įgūdžius;
- Formuoja darbinius įgūdžius;
- Padeda reikšti mintis;
- Skatina pasitikėjimą savimi;
- Lavina kruopštumą, atidumą;
- Kita.....

4. Kokius metodus dažniausiai naudojate technologijų užsiėmimų metu? (Vertindami tinkamą atsakymą pažymėkite „X“).

Metodas	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Niekada
Individualios užduotys				
Darbas grupėse				
Diskusijos				
Žaidimai				
Minčių lietus				
Minčių žemėlapis				
Ekspertų metodas				
Ketvertas				
Bendras piešinys				
Kita (įrašykite)				
.....				

5. Koks dažniausiai yra Jūsų vaidmuo, organizuojant užsiėmimus? (vertindami tinkamą atsakymą pažymėkite „X“)

	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Niekada
Drąsintojas				
Organizatorius				
Planuotojas				
Iniciatorius				
Patarėjas				
Pavyzdys				
Vykdytojas				
Stebėtojas				
Vertintojas				
Kita (įrašykite)				

6. Ar neformaliojo technologinio ugdymo metu atsižvelgiate į vaikų poreikius?

- Visada atsižvelgiu (apie poreikius teiraujamasi kiekvieno užsiėmimo metu);
- Atsižvelgiu į kai kurių mokinių poreikius;
- Apie poreikius pasiteirauju pirmą kartą atėjus į būrelį;
- Visiškai neatsižvelgiu;
- Kita.....

7. Kaip mokiniai vieni su kitais bendrauja būrelyje?

- Mokosi vieni iš kitų;
- Bendrauja tik tiek, kiek reikia;
- Vieni su kitais konkuruoja;
- Visi labai draugiški;
- Kita.....

8. Ar patalpos, kuriose dirbate pritaikytos darbui? Ar jos patinka Jums ir mokiniams?

(Atsakymą įrašykite)

.....

.....
.....

9. Kaip vertinate vaikų įgytus technologinius gebėjimus? (Atsakymą įrašykite)

.....
.....

10. Ar dažnai dalyvaujate su mokiniais meninėje projektinėje veikloje?

- ☐ Labai dažnai ☐ Dažnai ☐ Retai ☐ Niekada

11. Ar dažnai užsiėmimo pabaigoje aptariate su mokiniais tai, ką išmokote, kūrybos rezultatus?

- ☐ Labai dažnai ☐ Dažnai ☐ Kartais ☐ Niekada

12. Kaip dažniausiai tobulinate savo kompetencijas, siekdami gerinti neformaliojo technologinio ugdymo užsiėmimų organizavimą? (Vertindami tinkamą atsakymą pažymėkite „X“)

	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Niekada
Dalyvaujate organizacijų organizuojamuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose;				
Sistemiškai mokymasis;				
Dalindamasis žiniomis su kolegomis;				
Naudodamasis informacinėmis technologijomis;				
Savarankiškai ieškodamas informacijos;				
Kita (įrašykite)				

13. Išdėstykite savo nuomonę apie problemas, kylančias organizuojant neformalųjį technologinį ugdymą ir pateikite galimus sprendimo būdus.

.....
.....

AČIŲ UŽ NUOŠIRDŽIUS ATSAKYMUS!

ANKETA MOKSLEIVIAMS

Mieli mokiniai,

Tyrimą atlieka Šiaulių universiteto, Edukologijos fakulteto IV kurso studentė Rūta Šulcaitė. Norėčiau sužinoti Jūsų nuomonę apie lankomą technologijų būrelį.

Apklausa yra anoniminė (nei vardo, nei pavardės nurodyti nereikia). Jūsų atsakymai yra svarbūs, todėl prašau atsakyti į kiekvieną žemiau pateiktą klausimą. **Jums tinkantį atsakymą pažymėkite „X“ arba įrašykite savo nuomonę.**

Kurioje klasėje mokaisi?

- ☐ 3 klasėje
- ☐ 4 klasėje

Lytis:

- ☐ Berniukas
- ☐ Mergaitė

1. Kokį lankai būrelį? Koks būrelio pavadinimas?

.....

.....

2. Ar tau patinka lankomo būrelio užsiėmimai?

- ☐ Labai dažnai patinka;
- ☐ Dažnai patinka;
- ☐ Retai patinka;
- ☐ Niekada nepatinka.

3. Iš kur sužinojai apie šį būrelį?

- ☐ Pasakė draugai;
- ☐ Pasakė būrelio vadovas;
- ☐ Pasakė tėvai;
- ☐ Perskaičiau skelbimą;
- ☐ Kita.....

4. Jei patinka lankyti užsiėmimus, tai kodėl? Galimi keli variantai (jei nepatinka, einame prie klausimo 5)

- ☐ Užsiėmimo metu galiu bendrauti ir praleisti laiką su draugais;
- ☐ Patinka kurti įvairiausių darbėlius;
- ☐ Noriu kuo daugiau sužinoti ir išmokti;

- Noriu sukurti ką nors naujo;
- Patinka, nes taip praleidžiu laisvalaikį;
- Kita.....

5. Jei nepatinka lankyti būrelio užsiėmimus, tai kodėl lankai?

- Liepia tėvai;
- Lanko draugai;
- Užsiėmimo metu galiu bendrauti su draugais;
- Neturiu ką veikti po pamokų;
- Kita.....

6. Kur galėtum pritaikyti savo technologinius sugebėjimus?

- Žaidžiant;
- Namuose;
- Veikloje su draugais;
- Pamokų metu;
- Kita (įrašykite)

7. Kaip tau labiausiai patinka dirbti technologijų užsiėmimuose?

- Vienam;
- Su grupės draugais;
- Su būrelio vadovu;
- Su draugu;

8. Kaip bendraujate su būrelio draugais? Pažymėkite tinkamą variantą.

- Bendraujame gražiai, visi yra labai draugiški;
- Bendraujame tik tiek, kad reikia;
- Mokomės vieni iš kitų;
- Vieni su kitais konkuruojame.

9. Ar dažnai pritaikote tai ką išmokote technologijų būrelio metu:

	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Niekada
Namuose				
Mokykloje				
Laisvalaikiu				

Kita.....
.....

10. Ar dažnai lankotės su būrelio vadovu muziejuose, paroduose?

- ☐ Labai dažnai ☐ Dažnai ☐ Kartais ☐ Niekada

11. Ar dažnai organizuojamos jūsų kūrybinių darbų parodos?

- ☐ Labai dažnai ☐ Dažnai ☐ Kartais ☐ Niekada

12. Ar užsiėmimų pabaigoje aptariate tai ką išmokote?

- ☐ Taip ☐ Kartais ☐ Ne

Ačiū už atsakymus!